

WOJEWODA WIELKOPOLSKI
PS-III.431.6.2025.9.11

Poznań, 29 września 2025 r.

Pani
Sylvia Niedźwiedzka
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Pile

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań
tel. 61 854 1825, fax 61 854 1544

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: ps@poznan.uw.gov.pl
www.gov.pl, infolinia tel. 222 500 1171

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)	Kontrola w trybie zwykłym na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49), zwanej dalej „ustawą”, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 395, tekst jednolity sprostowany obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 kwietnia 2025 r. - Dz. U. z 2025 r., poz. 513) i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477). Stan faktyczny został oceniony pod kątem zgodności z ww. ustawą w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą. Zakres kontroli obejmował organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawarty w upoważnieniu Wojewody Wielkopolskiego z 6 maja 2025 r., znak: KN-II.0030.108.2025. Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2024 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.
Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile z siedzibą pod adresem: aleja Niepodległości 37, 64-920 Piła, w dalszej części dokumentu określone także w skrócie: „PCPR”, „Organizatorem”, „Centrum” lub „Jednostką”.
Kontroler/ Kontrolerzy	Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie: - Jarosław Szymański – inspektor wojewódzki, jako kierujący zespołem kontrolnym, - Ewa Giszczyńska – starszy specjalista. Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	Czynności kontrolne przeprowadzone były w okresie od 13 maja 2025 r. do 30 września 2025 r., w tym w siedzibie Jednostki: 13, 21 maja 2025 r. oraz 5, 26 czerwca 2025 r. i 31 lipca 2025 r.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sylwia Niedźwiedzka, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile.

Na podstawie § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę (...) oraz art. 197d ust. 1 ww. ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia od Pani Sylwii Niedźwiedzkiej - Dyrektora PCPR,
- pozyskano pisemne oświadczenia od koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w ww. Jednostce na pierwszy dzień kontroli,
- przeprowadzono analizę dokumentacji dotyczącej kwalifikacji wybranych osób zatrudnionych w ww. Jednostce,
- poddano analizie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- dokonano analizy dokumentacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zweryfikowano dokumentację prowadzoną przez PCPR dla wybranych rodzin zastępczych zawodowych, wybranych rodzin zastępczych niezawodowych, wybranych rodzin zastępczych spokrewnionych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, a także wybranych dzieci przebywających w tych rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania z zakresu pieczy zastępczej realizowane przez PCPR.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki w obszarze objętym kontrolą oceniono **negatywnie**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości.

Jak ustalono podczas kontroli, wyznaczonym w Powiecie Pilskim organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, na mocy zarządzenia Nr 46.2011 Starosty Pilskiego z dnia 26 września 2011 r., jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, co jest **zgodne z art. 241 ust. 2 ww. ustawy**.

PCPR działa na podstawie Statutu, przyjętego uchwałą nr V/72/2007 Rady Powiatu w Pile z dnia 28 lutego 2007 r. w sprawie ustalenia Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, zmienioną uchwałą nr XII.112.2011 z dnia 22 grudnia 2011 r. oraz uchwałą nr XXXI.300.2013 z dnia 29 sierpnia 2013 r.

Zasady funkcjonowania, strukturę organizacyjną oraz zakresy działania poszczególnych Działów PCPR w okresie kontroli określał:

- a) do 20 lutego 2024 r. Regulamin Organizacyjny przyjęty uchwałą nr 83.2019 Zarządu Powiatu w Pile z dnia 24 kwietnia 2019 r. zmieniony uchwałą nr 490.2021 z dnia 28 kwietnia 2021 r.,
- b) od 21 lutego 2024 r. do 17 grudnia 2024 r. Regulamin Organizacyjny przyjęty uchwałą nr 1145.2024 Zarządu Powiatu w Pile z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile,

- c) od 18 grudnia 2024 r. Regulamin Organizacyjny, przyjęty uchwałą nr 170.2024 Zarządu Powiatu w Pile z dnia 18 grudnia 2024 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile.

Analiza obowiązującego Regulaminu wykazała, że w strukturze PCPR wyodrębniono „Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej” (zwany dalej „Zespołem”), co było **zgodne z art. 76 ust. 2 ww. ustawy**. Zespół wchodzi w skład Działu Pieczy Zastępczej, którym kieruje Kierownik Działu Pieczy Zastępczej, nad którym nadzór, zgodnie z § 8.1 pkt 12 ww. Regulaminu, sprawuje Zastępca Dyrektora PCPR.

Podczas czynności kontrolnych przedłożono „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pilskim na lata 2024-2026” (zwany dalej „Programem”) przyjęty uchwałą Rady Powiatu Pilskiego nr LXXVI.539.2024 z dnia 29 lutego 2024 r. Wyżej wymieniony Program nie obowiązywał zatem w okresie od 1 stycznia do 28 lutego 2024 r. Brak obowiązywania powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej we wskazanym okresie był **niezgodny z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy**.

Analiza ww. dokumentu pozwala stwierdzić, że nie został on sporządzony w odpowiedni sposób. Nie zawiera planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz planu ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej i w większości przytacza jedynie przepisy ww. ustawy. W ww. dokumencie nie wskazano jednoznacznie jakie działania mają być podejmowane, aby osiągnąć wyznaczone cele. Brakuje również pogłębionej analizy i wniosków z wcześniejszego Programu. Brakuje ewaluacji i konkretnego przedstawienia, które cele zostały zrealizowane i w jaki sposób, a które cele nie zostały zrealizowane i wymagają modyfikacji.

W dokumencie zapisano: *„Mimo działań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w kwestii deinstytucjonalizacji, umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest konieczne z uwagi na brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Taka sytuacja trwa już od wielu lat i występuje na terenie całego kraju. Jest to poważny problem...”*. Przy czym nie wykazano jakie działania podejmował Organizator w tym zakresie i jakie działania mają zostać podjęte, aby rozwiązać ten problem na terenie powiatu.

Program rozwoju pieczy zastępczej powinien zawierać wskazania do dalszych działań na przestrzeni kolejnych trzech lat. Działania te powinny opierać się o ewaluację wcześniejszego Programu, uwzględniać analizy sytuacji powiatu, ocenę efektywności podejmowanych działań i zasadność ich kontynuowania, bądź konieczność dokonania w nim zmian. W analizowanym dokumencie pojawia się tzw. analiza SWOT, ale czynności kontrole wskazały, że zawiera ona liczne błędy oraz nie przedstawia konkretnych planów działań i nie jest analizą sensu stricto, a konkluzje z niej płynące nie są adekwatnymi działaniami strategicznymi dla powiatu. Zauważyć należy, że część z postawionych celów, nie była realizowana wcale (np. brak przeprowadzania szkoleń, mimo chętnych kandydatów, brak organizacji pomocy wolontariuszy). Już sam cel główny, tj.: *„Rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej”* stoi niejako w sprzeczności z założeniami Programu, który ma co do zasady ograniczać pieczę instytucjonalną, na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej.

Jednocześnie w celach szczegółowych wskazano na potrzebę utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej (specjalistyczno-terapeutycznej), czego oczywiście ustawa nie wyklucza, ale takie działanie nie koresponduje z ideą deinstytucjonalizacji. Tym niemniej Jednostka kontrolowana w żaden sposób nie odniosła się w analizie do zapotrzebowania na ww. placówkę w powiecie i nie podjęła się próby uargumentowania konieczności jej utworzenia. Wskazując jedynie na: „*niewystarczającą ilość kandydatów na rodziny zastępcze*”. Przedstawiony w Programie sposób realizacji celów nie zawiera konkretnych działań, w skutek których będzie można osiągnąć dany cel. Dla przykładu w punkcie 4.1. *Prowadzenie instytucjonalnej pieczy zastępczej* w ppkt. 2 zapisano: „*Działania zmierzające do przejścia od opieki instytucjonalnej do rodzinnej*”, „*Wsparcie pełnoletnich wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych w procesie usamodzielnienia*”, nie wskazano jednak poprzez jakie konkretne działania te cele będą realizowane, a same działania zmierzające do realizacji wyznaczonych celów są na dużym poziomie ogólności.

Odnosząc się bezpośrednio do kwestii limitów rodzin zawodowych należy podkreślić, iż wyznaczony limit rodzin zawodowych na lata 2024-2026 w powiecie pilskim to odpowiednio po 1 rodzinie zawodowej na dany rok kalendarzowy. Ustalenie limitu o takiej wartości nie oddaje w pełni potrzeb powiatu, w zakresie konieczności zwiększania miejsc w rodzinnej pieczy i może być również ograniczeniem do tworzenia (przekształcenia) kolejnych rodzin zawodowych, przy jednoczesnym dużym zapotrzebowaniu na „nowe” rodziny zastępcze. Powyższe powinno odzwierciedlać realne potrzeby powiatu, zdiagnozowane i zawarte w Programie. Wskazane jest zatem, przy tworzeniu kolejnego programu rozwoju pieczy zastępczej, pogłębić analizę i przeprowadzić rozpoznanie sytuacji pieczy zastępczej w taki sposób, aby można było opracować realny plan rozwoju pieczy zastępczej, przy jednoczesnym ograniczeniu liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, uwzględniając wnioski z poprzedniego Programu i jego efektywność, a także odpowiednio określić limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniając założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Mając na uwadze powyższe uznać należy, że ww. Program na lata 2024-2026 **nie został opracowany zgodnie z założeniami wynikającymi z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy.**

Weryfikacja w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym

Podczas czynności kontrolnych analizie poddano wypełnienie obowiązku weryfikacji w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Weryfikacji dokonano wobec Dyrektora i osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (którą na podstawie art. 2 ust. 3 ww. ustawy jest PCPR) oraz wolontariuszy i kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a także wobec osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i prowadzących rodzinny dom dziecka. Art.

7b wszedł w życie z dniem 1 lutego 2023 r., na mocy ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2140) i zaczął obowiązywać wszystkie osoby, które zostały zatrudnione lub rozpoczęły współpracę z jednostką wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej po 1 lutego 2023 r., a obowiązek weryfikacji spoczął na pracodawcy. Przepisy przejściowe wprowadziły obowiązek weryfikacji osób zatrudnionych lub współpracujących z ww. jednostką przed 1 lutego 2023 r. i wyznaczyły, w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, termin na tę weryfikację do 31 lipca 2023 r. Dyrektor PCPR nie dokonała ww. weryfikacji wszystkich osób zatrudnionych przed 1 lutego 2023 r. w przejściowym terminie. Wszystkie osoby zatrudnione po 1 lutego 2023 r. powinny zatem zostać zweryfikowane przed zatrudnieniem. Weryfikacja natomiast została dokonana dopiero w 2024 r. oraz 2025 r., czyli po zatrudnieniu pracownika, co zostało przedstawione przez Jednostkę kontrolowaną w zestawieniu tabelarycznym, które przedłożyła Dyrektor na potrzeby kontroli. Ponadto, Dyrektor PCPR została zweryfikowana w ww. Rejestrze, jednakże weryfikacji nie dokonał jej pracodawca, tj. Zarząd reprezentowany przez Starostę Pilskiego, lecz Jednostka, którą kieruje. Ponadto weryfikacji dokonano po upływie terminu przejściowego, tj. po 31 lipca 2024 r.

Równocześnie Dyrektor PCPR nieprawidłowo weryfikował rodziny zastępcze (brak dokonania weryfikacji lub weryfikacja po ustawowym terminie), a z przedłożonego przez Dyrektora zestawienia tabelarycznego, wynikało także, że w przypadku niektórych osób zatrudnionych do pomocy weryfikacja w Rejestrze miała miejsce po zatrudnieniu. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 7b ww. ustawy w zw. z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2140).**

Kwalifikacje kadry

Dyrektorem PCPR jest Pani Sylwia Niedźwiedzka, której kwalifikacje zostały pozytywnie zweryfikowane w 2023 r., w ramach postępowania kontrolnego prowadzonego pod znakiem: PS-II.431.3.4.2023.2.10.

Na pierwszy dzień kontroli w PCPR zatrudnionych było 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Wszyscy koordynatorzy byli zatrudnieni na umowę o pracę, na pełnych etatach. Jak ustalono, wszystkie ww. osoby miały wykształcenie wymagane na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, co było **zgodne z art. 78 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w trakcie trwania czynności kontrolnych złożyli oświadczenia dotyczące władzy rodzicielskiej, niealimentacji oraz niekaralności. Jednocześnie ustalono, że oświadczenia te były składane w pierwszym dniu rozpoczęcia pracy przez koordynatorów a nie przed jej rozpoczęciem, co było **niezgodne z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy**. Jednocześnie ustalono, że wszyscy zatrudnieni koordynatorzy nie zostali zweryfikowani w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym w terminie do 31 lipca 2023 r. lub przed zatrudnieniem, co było

niezgodne z art. 78 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy oraz art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 2140).

Jak przedstawiła w oświadczeniu Dyrektor, w odniesieniu do zatrudnienia koordynatorów: *„ich praca wykonywana jest w ramach stosunku pracy w systemie podstawowym - dzienny czas pracy nie przekracza 8 godzin, tygodniowo 40 godzin w pięciodniowym tygodniu pracy od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30-15:30, bądź na prośbę pracownika w formie indywidualnego rozkładu pracy”*. Powyższe zatem jest **niezgodne z art. 79 ust. 2 ww. ustawy**, który stanowi, że praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest wykonywana w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy lub umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Jednocześnie wskazać należy, że brak zadaniowego czasu pracy koordynatorów ma bezpośrednie przełożenie na jakość świadczonej pracy. W sytuacji pracy w stałych godzinach od 7:30 do 15:30 niemożliwe jest realizowanie zadań przypisanych koordynatorom na odpowiednim poziomie, zgodnym z ustawą, np. przeprowadzanie indywidualnych rozmów z dzieckiem, które w godzinach pracy koordynatora realizuje obowiązek szkolny. Koordynator winien być dostępny dla rodziny zastępczej, aby w odpowiednim czasie reagować na sytuacje kryzysowe i interwencyjne, czy nawiązywać kontakt z innymi służbami.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że praca koordynatorów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co było **zgodne z art. 79 ust. 3 ww. ustawy** oraz że koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co było **zgodne z art. 79 ust. 4 ww. ustawy**.

Jak ustalono, Zespół tworzyli także: Kierownik Działu Pieczy Zastępczej, 6 pracowników socjalnych, w tym jeden przebywał na urlopie rodzicielskim, a na jego miejsce zatrudniono osobę na zastępstwo oraz 6 psychologów (w okresie kontroli) w tym: na podstawie umowy o pracę 4 psychologów oraz 2 psychologów na podstawie umowy zlecenia. Jeden z psychologów zatrudniony w Jednostce od 16 września 2016 r. do nadal oraz 2 psychologów zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia posiadali kwalifikacje **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy**. Jak ustalono, pozostali zatrudnieni psychologowie nie wystawiali opinii predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Ponadto w ramach realizacji projektu pn. „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie pilskim” w ramach zadań współpracowano z innymi specjalistami.

Jednocześnie wskazać należy, że analiza dokumentacji przedłożonej na potrzeby kontroli wykazała, że Jednostka współpracowała również z innymi osobami w okresie kontroli, ale nie zostały one uwzględnione w przekazanych wykazach, mimo wyraźnej prośby o wskazanie wszystkich osób zatrudnionych i współpracujących z PCPR w okresie kontroli. Zestawienia były uzupełniane i korygowane dopiero w momencie gdy zespół inspektorów ujawniał niejednoznaczne, bądź błędne dane.

Powyższe podważa wiarygodność przekazywanych danych oraz utrudniało ustalenie stanu faktycznego.

Na potrzeby kontroli Dyrektor przedstawił oświadczenie, w formie tabelarycznej, dot. osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki w okresie objętym kontrolą. Jak ustalono, ze wsparcia osoby do pomocy korzystało 13 rodzin zastępczych zawodowych, których wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Analizie poddano treść przykładowych umów o pełnienie funkcji osoby do pomocy dla rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, z których wynika, że zadaniem tych osób jest „*sprawowanie opieki nad dziećmi (...) i pomoc w pracach gospodarskich (...)*” a nie pomoc przy sprawowaniu opieki (§ 1 ust. 2 umowy). Powyższe było zatem **niezgodne z art. 57 ust. 1a i 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 ww. ustawy.**

Pieczna zastępcza w Powiecie

Jednostka kontrolowana miała trudności z przekazaniem ostatecznych, jednoznacznych i niebudzących wątpliwości, co do informacji w nich zawartych, danych o pieczy zastępczej w powiecie pilskim. Zaznaczyć należy, że prośba o przygotowanie dokumentacji na pierwszy dzień kontroli, tj. na dzień 13 maja 2025 r., została wysłana do Dyrektora kontrolowanej Jednostki już 6 maja 2025 r.

Prezentowane przez Dyrektora zestawienia, tabele oraz oświadczenia zawierające szczegółowe dane dot. pieczy zastępczej w toku kontroli, były wielokrotnie zmieniane i korygowane, gdyż nie zgadzały się ze stanem faktycznym, stwierdzonym przez zespół inspektorów na podstawie innych dokumentów, a kolejne przedstawiane zestawienia i oświadczenia zawierały dane niepełne, częściowo wykluczające się, bądź zawierające liczne błędy. Terminy przekazywania dokumentów były wielokrotnie przekładane, odwlekane, a kolejne przekazywane dane zawierały ciągłe niespójności. Powyższe działania utrudniały działania kontrolne i powodowały znaczące wydłużenie procesu kontrolnego. Większość wyjaśnień zawierała finalnie informacje o „omyłkowym” pominięciu danych.

Ostateczne dane dot. pierwszego dnia kontroli, tj. 13 maja 2025 r., zostały przesłane dopiero 18 czerwca 2025 r. Jednakże nadal pojedyncze dane nie zgadzały się ze sobą w oświadczeniach i wykazach. Mając na uwadze powyższe, ustalenie jednoznacznego stanu faktycznego dot. pieczy zastępczej w powiecie pilskim było niemożliwe, co stanowi niezgodność w zakresie sprawowania nadzoru nad bieżącym funkcjonowaniem Jednostki kontrolowanej przez jej Kierownictwo. Niedopuszczalnym jest, aby Organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie posiadał jednoznacznych danych dot. pieczy zastępczej, będącej w jego kompetencjach. Powyższe stanowi istotne **uchybiecie § 11 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli (...).**

Jak wynika z danych przekazanych przez Dyrektora, oznaczonych jako „ostateczne wykazy...” wg. stanu na 13 maja 2025 r. (traktowanych jednak, ze względu na powyższe niejednoznaczności w zakresie przekazywanych danych, jako „szacunkowe”, bądź „orientacyjne”), zgodnie z oświadczeniem Dyrektora z 17 czerwca 2025 r., na terenie powiatu pilskiego funkcjonowało „197 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka, w których przebywało łącznie 314 dzieci i osób pełnoletnich, w tym w:

- 13 rodzinach zastępczych zawodowych - łącznie 66 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,

- 63 rodzinach zastępczych niezawodowych - łącznie 85 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 121 rodzinach zastępczych spokrewnionych - łącznie 153 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- w 1 rodzinnym domu dziecka przebywało łącznie 10 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej”.

Przedstawione dane, wynikające z ww. oświadczenia, nie zgadzały się jednak ze szczegółowym zestawieniem tabelarycznym przygotowanym na potrzeby kontroli. Kontrolowana Jednostka została poproszona o ponowne ich poprawienie. 18 czerwca 2025 r. przesłano korektę oświadczenia, z którego wynikało, że na terenie powiatu pilskiego funkcjonowało: „198 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka, w których przebywało łącznie 316 dzieci i osób pełnoletnich, w tym w:

- 13 rodzinach zastępczych zawodowych - łącznie 66 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 62 rodzinach zastępczych niezawodowych - łącznie 85 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 121 rodzinach zastępczych spokrewnionych - łącznie 155 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- w 1 rodzinnym domu dziecka przebywało łącznie 10 dzieci i pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej”.

Podczas kontroli ustalono, iż przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych występują u 11 rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnym domu dziecka. Zaznaczyć jednak należy, iż w przypadku 7 rodzin zawodowych oraz rodzinnego domu dziecka, umieszczono kolejne dzieci, mimo iż wówczas przebywały już w niej dzieci w limicie ustalonym przez ustawodawcę, a kolejne umieszczane dzieci (mimo że czasem były spokrewnione ze sobą - rodzeństwo), nie były spokrewnione z dziećmi umieszczonymi wcześniej, co stanowi **niezgodność z art. 53 oraz art. 61 ww. ustawy**.

Jednocześnie ustalono, że Organizator nie uwzględniał każdorazowo opinii koordynatora, co do umieszczenia większej liczby dzieci w rodzinie zastępczej, co więcej umieszczał większą liczbę dzieci pomimo wyraźnego sprzeciwu koordynatora w tym zakresie, co znalazło potwierdzenie w przedłożonej dokumentacji. Jak ustalono, koordynator przekazał swoją opinię do Kierownika (jak również do rodziny zastępczej), zapisując w notatce służbowej: „Kierownik nie bierze pod uwagę zdania koordynatora”. Powyższe stanowi **niezgodność z art. 53 ww. ustawy**. W ww. kwestii, przedstawione przez Dyrektora informacje również były niejasne i sprzeczne ze sobą.

Podobna sytuacja, związana z trudnościami Jednostki z przekazaniem jednoznacznych danych, wystąpiła w zakresie informacji dotyczących liczby dzieci pochodzących z innych powiatów, umieszczonych w pieczy na terenie powiatu pilskiego. Tabele oraz oświadczenia przedstawiały różne dane (rozbieżne), które były korygowane przez Jednostkę kontrolowaną. Finalnie, 18 czerwca 2025 r., przedstawiono dane, które znacząco różniły się od tych przekazanych wcześniej, zarówno w liczbie jak i treści. Jak ostatecznie przekazano, na terenie powiatu

pilskiego w rodzinnej pieczy zastępczej, według stanu na 13 maja 2025 r., przebywało 41 dzieci z następujących powiatów:

- powiat złotowski – 8 dzieci w rodzinach w 4 rodzinach zastępczych niezawodowych,
- Miasto Poznań – 2 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat czarnkowsko-trzcianecki – 4 dzieci w 3 rodzinach zastępczych niezawodowych, 1 dziecko w rodzinie zastępczej zawodowej,
- powiat chodzieski – 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat sępoleński (woj. kujawsko-pomorskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat wałecki (woj. zachodniopomorskie) – 5 dzieci w 2 rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- powiat nakielski (woj. kujawsko-pomorskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 3 dzieci w 2 rodzinach zastępczych niezawodowych,
- powiat gorzowski (woj. lubuskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat pleszewski – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- Miasto Szczecin (woj. zachodniopomorskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat kołobrzeski (woj. zachodniopomorskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- powiat bydgoski (woj. kujawsko-pomorskie) – 3 dzieci w rodzinnym domu dziecka,
- Miasto Jastrzębie-Zdrój – 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- powiat łobeski (woj. zachodniopomorskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- Miasto Łódź (woj. łódzkie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- powiat żniński (woj. kujawsko-pomorskie) – 2 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- Miasto Gdańsk (woj. pomorskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej.

Ponadto na terenie powiatu pilskiego w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 3 dzieci cudzoziemskich; tj. z.:

- Niemiec – 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- Wielkiej Brytanii – 2 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej.

Według stanu na 13 maja 2025 r. 45 dzieci i 4 pełnoletnich wychowanków, pozostających w pieczy, a pochodzących z powiatu pilskiego, umieszczonych było w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów. Zestawienie powiatów umieszczenia (wraz z przyczyną umieszczenia) przedstawia się następująco:

- powiat bydgoski (woj. kujawsko-pomorskie) – 1 dziecko w niezawodowej rodzinie zastępczej (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego),
- powiat nakielski (woj. kujawsko-pomorskie) – 1 pełnoletni wychowanek pieczy w rodzinie zastępczej niezawodowej (umieszczenie u krewnych - ciotka),

- powiat poznański – 1 dziecko i 1 pełnoletni wychowanek pieczy, w tym: 1 dziecko w rodzinie zastępczej zawodowej i 1 pełnoletni wychowanek w rodzinie zastępczej niezawodowej (umieszczenie u krewnych - ciotka),
- powiat czarnkowsko-trzcianecki – 8 dzieci, w tym: 5 dzieci w 3 rodzinach spokrewnionych oraz 3 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej (umieszczenie u krewnych - wujostwo),
- powiat prudnicki (woj. opolskie) – 2 dzieci w rodzinnym domu dziecka (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego),
- powiat pleszewski – 1 dziecko w niezawodowej rodzinie zastępczej (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego),
- powiat chojnicki (woj. pomorskie) – 2 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego),
- Miasto Szczecin (woj. zachodniopomorskie) – 2 dzieci w 2 rodzinach zastępczych niezawodowych (umieszczenia u krewnych - ciotka),
- powiat złotowski – 3 dzieci, w tym: 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 2 dzieci w 2 rodzinach zastępczych niezawodowych (umieszczenia u krewnych - ciotka),
- powiat chodzieski – 2 dzieci i 1 pełnoletni wychowanek pieczy w 2 rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- Miasto Koszalin (woj. zachodniopomorskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- Miasto Bydgoszcz (woj. kujawsko-pomorskie) – 2 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- powiat nowotomyski – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej (umieszczenie u krewnych - ciotka),
- powiat sępoleński (woj. kujawsko-pomorskie) – 2 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- powiat szamotulski – 5 dzieci, w tym 4 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej (rodzina zastępcza przeprowadziła się) i 1 dziecko w rodzinie niezawodowej (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego),
- powiat wągrowiecki – 6 dzieci, w tym 2 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 2 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej (rodzina zastępcza przeprowadziła się) i 2 dzieci w 2 rodzinach niezawodowych (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego),
- powiat wałecki (woj. zachodniopomorskie) – 2 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej (umieszczenie u krewnych - ciotka),
- Miasto Rzeszów (woj. podkarpackie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego),
- powiat leszczyński – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego),
- Miasto Warszawa (woj. mazowieckie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej (umieszczenie u krewnych - wujostwo),
- powiat zgorzelecki (woj. dolnośląskie) – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej (umieszczenie u krewnych - wujostwo),

- powiat wolsztyński – 1 dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej (brak miejsca na terenie powiatu pilskiego).

Znaczna część ww. dzieci została umieszczona poza powiatem pilskim w rodzinach zastępczych spokrewnionych lub spowinowaconych z dziećmi. Ponadto ustalono, że w pieczy instytucjonalnej poza powiatem pilskim przebywa 34 dzieci z powiatu pilskiego. Wszystkie dzieci zostały umieszczone w pieczy instytucjonalnej poza powiatem, z powodu braku miejsc w powiecie pilskim.

Zauważyć należy, że umieszczenie dzieci w pieczy na terenie powiatów oddalonych od środowiska rodzinnego, sprawia, że kontakty tych dzieci z rodzicami i innymi osobami bliskimi (znaczącymi) są dalece utrudnione. W tym miejscu należy również wskazać, że powyższy problem z miejscami w pieczy instytucjonalnej powinien być przedmiotem analizy podczas tworzenia programu rozwoju pieczy zastępczej, co zostało szerzej opisane na str. 4 i 5 niniejszego Wystąpienia.

Umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem pilskim, jak i dzieci spoza powiatu pilskiego na jego terenie, nastąpiły na podstawie porozumień zawartych pomiędzy powiatami, co znalazło potwierdzenie w dokumentacji i było **zgodne z art. 191 ust. 1 i 5 ww. ustawy**.

Na potrzeby kontroli poproszono o wyjaśnienia przypadków rozdzielenia rodzeństw w okresie kontroli. Jak wynika z przedstawionych wyjaśnień, w okresie kontroli Dyrektor wskazała na 5 przypadków rozdzielenia rodzeństwa. Powodem rozdzielenia rodzeństwa we wszystkich przypadkach był brak miejsc w pieczy zastępczej. Z przedstawionych wyjaśnień wynika, że kontrolowana Jednostka nie posiada żadnych dokumentów potwierdzających uzasadnienie rozdzielenia rodzeństw, tj. nie odbyło się żadne spotkanie interdyscyplinarne, bądź chociażby spotkanie specjalistów, które byłoby protokołowane i udokumentowane. Przedstawione przez kontrolowaną Jednostkę dokumenty nie zawierają takich informacji. Nie jest zatem jednoznaczne, kto ostatecznie decydował o rozdzielaniu tych rodzeństw i czy faktycznie działania te były zasadne. Jednocześnie samo rozdzielanie miało być tymczasowe, jednak brak jest informacji o ostatecznym połączeniu rodzeństwa i np. wspólnym ich umieszczeniu. Zauważyć w tym miejscu należy, że prawo dziecka do wychowania w rodzinie nie dotyczy jedynie rodziców dzieci, ale także ich rodzeństwa oraz innych osób spokrewnionych i spowinowaconych, z którymi dziecko ma bliskie więzi. Należy podkreślić, że rozdzielanie rodzeństwa bez wskazań merytorycznych **stoi w sprzeczności z art. 4 pkt 1 i 4 w zw. z art. 112⁸ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.)**. Jednocześnie wskazać należy, że Jednostka kontrolowana zwracała się w okresie kontroli do Wojewody Wielkopolskiego w związku z wątpliwościami (znak sprawy: PS-III.9421.45.2025 oraz PS-III.9421.50.2025), co do realizacji postanowienia sądu. Jednak, mimo rekomendacji ze strony Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, nie uwzględniono zaproponowanego rozwiązania sytuacji i nie podjęto sugerowanych działań, w rezultacie doszło do rozdzielenia rodzeństwa.

Jak wynika z przedłożonego oświadczenia, w okresie kontroli Dyrektor występował 36 razy z wnioskami do właściwego sądu, o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń

wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej, wraz z uzasadnieniami. Jednak z przedłożonej na potrzeby kontroli dokumentacji (tabeli) wynika, że nie dopełniono tego obowiązku w każdym wymaganym przypadku, co było **niezgodne z art. 47 ust. 7 ww. ustawy**.

Dyrektor przedłożył oświadczenie, z którego wynika, że w okresie kontroli, występował 55 razy o świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci. Jednakże, jak wykazały czynności kontrolne, Dyrektor nie dopełnił tego obowiązku w każdym wymaganym przypadku, tj. w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok, a na rzecz dziecka nie zostały zasądzone alimenty. Szczegółowe zestawienie zostało zawarte w dokumencie pn. „14. Wykaz dzieci umieszczonych (...)”, stanowiącym akta kontroli. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 38 ust. 2 ww. ustawy**.

Analizie poddano obowiązek wynikający z art. 47 ust. 6 ww. ustawy, dotyczący informowania sądu o ustaniu przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora PCPR, w okresie objętym kontrolą stwierdzono 1 przypadek ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, o czym został poinformowany odpowiedni sąd. Jednakże, jak ustalono, informacja do właściwego sądu nie zawierała opinii koordynatora, ani opinii gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną, co było **niezgodne z art. 47 ust. 6 ww. ustawy**. Tym niemniej tabelaryczny „Wykaz dzieci umieszczonych w pieczy...” zawiera dane świadczące o tym, że ww. sytuacji było więcej.

Analizie poddano obowiązek sporządzania diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz przekazywania tych diagnoz rodzinom zastępczym. Jak ustalono podczas kontroli, Jednostka nie sporządzała na bieżąco diagnoz dzieci i na pierwszy dzień kontroli znaczna część dzieci nie posiadała diagnozy, co było **niezgodne z art. 38a ust. 1 pkt 7 ww. ustawy**. Dopiero zatrudniony w marcu 2025 r. psycholog podjął się sporządzania brakujących diagnoz. Jednak do pierwszego dnia kontroli nie wszystkie diagnozy zostały sporządzone.

Na terenie powiatu pilskiego na dzień 13 maja 2025 r. funkcjonowały 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze:

1. placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego pod nazwą: Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Pile, z liczbą 14 miejsc, w której na pierwszy dzień kontroli przebywało 13 dzieci,
2. placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego pod nazwą: Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Osieku n/Notecią, z liczbą 8 miejsc, w której na pierwszy dzień kontroli przebywało 9 dzieci, za zgodą Wojewody Wielkopolskiego.

Jak ustalono, w okresie kontroli wydano łącznie 7 skierowań do ww. Placówek (6 w 2024 r. – po 3 skierowania do każdej placówki oraz 1 skierowanie w 2025 r. – do POW w Pile). Wszystkie skierowania wydane w okresie kontroli posiadają podpis Dyrektora PCPR z upoważnienia Starosty Pilskiego, jednakże wydawanie skierowań jest zadaniem realizowanym przez powiat

za pośrednictwem PCPR, a więc powyższe stanowi, **niezgodność z § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy**. Ponadto, w wydanych skierowaniach podawano niepełne nazwy Placówek, do których kierowano dzieci, co było **niezgodne z decyzjami Wojewody Wielkopolskiego w zakresie nazwy Placówek, jak i dokumentami statutowymi tych jednostek**. Jednocześnie stwierdzono, że w skierowaniach wskazywano nieprawidłową podstawę prawną, która odnosi się do placówek opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, a nie socjalizacyjnego lub rodzinnego. Powyższe było **niezgodne z § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia**.

Jak ustalono, w przypadku braku miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu pilskiego, PCPR zwracał się do innych powiatów z prośbą o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo – wychowawczej, co było **zgodne z § 2 ust. 3 ww. rozporządzenia**.

Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wynikających z art. 76 ust. 4 ww. ustawy

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Jak ustalono, Organizator prowadził nabór na kandydatów wykorzystując m.in. media społecznościowe oraz własną stronę internetową, m.in. w formie dedykowanej zakładki dla kandydatów z niezbędnymi informacjami. Wykorzystywano również lokalną telewizję do promowania rodzicielstwa zastępczego oraz rekrutacji kandydatów. Współpracowano także z gminami z terenu pilskiego promując rodzicielstwo zastępcze. Do przedstawionego oświadczenia Dyrektor dołączyła również ulotki promujące rodzicielstwo zastępcze, kolportowane przez Centrum oraz zrzuty z ekranu mediów społecznościowych, przedstawiające udział w działaniach promujących rodzicielstwo zastępcze. Działanie Jednostki w tym obszarze było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy**.

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinii o spełnianiu warunków i oceny predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.

Od 27 sierpnia 2024 r. w PCPR obowiązywała procedura dotycząca działań związanych z opiniowaniem kandydatów na rodzinę zastępczą. Jak oświadczyła Dyrektor, procedury nie były wprowadzone Zarządzeniem Dyrektora PCPR w Pile. Podczas czynności kontrolnych Dyrektor dwukrotnie przekazała obowiązujące procedury, tj. 13 maja 2025 r. oraz w ramach uzupełnienia 1 lipca 2025 r. Wskazać należy, że treść procedury w obu przypadkach była tożsama, a załączniki były różniące się i niespójne.

Dyrektor podczas czynności kontrolnych czterokrotnie, tj. 23 maja 2025 r., 2 czerwca 2025 r., 5 czerwca 2025 r. oraz 1 lipca 2025 r., przekazała oświadczenie dotyczące opiniowania kandydatów. Wskazać należy, że przekazane dane były znacząco różniące się i niespójne. Z ostatniego oświadczenia Dyrektora, przekazanego 1 lipca 2025 r., wynika, że:

- 17 osób ukończyło szkolenie,
- wydano 29 zaświadczeń kwalifikacyjnych,
- 3 osoby oczekują na szkolenie,
- złożono 11 wniosków o przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji.

W trakcie kontroli przeanalizowano przykładową dokumentację 7 kandydatów, oznaczonych symbolami: „AA”, „BB”, „CC”, „DD”, „EE”, „FF”, „GG”, którzy zadeklarowali gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w okresie kontroli i poddano analizie ich teczki osobowe.

Wszyscy kandydaci nie składali wniosku o wszczęcie procedury kwalifikacyjnej, mimo że ta procedura była wobec nich prowadzona, co jest **niezgodne z art. 43 ust. 1 ww. ustawy**.

Analiza dokumentacji wykazała, że kandydaci: „AA”, „BB” i „GG” nie złożyli wniosku na szkolenie, a w przypadku „DD” i „EE” wniosek został złożony wspólnie.

Wskazać należy, że wniosek o skierowanie na szkolenie kandydatów „CC” „DD” i „EE” na etapie wszczynającym postępowanie był bezzasadny i powinien być złożony dopiero po uzyskaniu wstępnej kwalifikacji, kiedy uczestnictwo kandydata w szkoleniu jest zagwarantowane wstępną kwalifikacją. Zgodnie bowiem z art. 43 ust. 7 ww. ustawy Organizator kieruje kandydata na szkolenia dopiero po przeprowadzeniu pozytywnej wstępnej kwalifikacji.

Analiza dokumentacji kandydatów wykazała, że PCPR nie weryfikował prawidłowo rękojmi należytego sprawowania pieczy zastępczej. U wszystkich kandydatów poddanych do analizy nie znaleziono dokumentów potwierdzających prawidłową weryfikację ww. rękojmi. PCPR zbierał opinie z ośrodków pomocy społecznej oraz komendy powiatowej policji, ale w przypadku kandydatów: „AA” i „BB”, wnioskował do instytucji dopiero po zakończeniu szkolenia, w przypadku „DD”, „EE”, dzień przed rozpoczęciem szkolenia i po dokonaniu wstępnej kwalifikacji, a kandydatów „FF” i „GG” weryfikacji rękojmi nie dokonano w ramach wstępnej kwalifikacji. Powyższe działanie Jednostki było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy**.

Organizator nie zweryfikował w stosunku do wszystkich kandydatów, że nie są i nie byli oni pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie była im ograniczona, ani zawieszona. W przypadku kandydatów: „AA” i „BB” weryfikacja nastąpiła rok przed otrzymaniem przez PCPR pisma Sądu, które to pismo PCPR w ostatecznym wykazie kandydatów wskazał jako „wniosek” o wszczęcie procedury kwalifikacji wstępnej. Powyższe działanie Jednostki było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy**.

Centrum nieprawidłowo zweryfikowało kandydatów pod kątem wypełnienia obowiązku alimentacyjnego, gdyż wszyscy kandydaci złożyli oświadczenie, że nie wypełniają obowiązku alimentacyjnego. Formularz oświadczenia nie zawiera opcji „nie został nałożony na mnie obowiązek alimentacyjny”. Dodatkowo kandydaci „AA” i „BB” zweryfikowani zostali podobnie, jak w przypadku kwestii władzy rodzicielskiej. Powyższe było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy**.

Wszyscy kandydaci zostali zweryfikowani pod kątem posiadania zdolności do czynności prawnych, jednakże w przypadku kandydatów „AA” i „BB” weryfikacji dokonano podobnie jak w kwestii dotyczącej władzy rodzicielskiej, co było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy**.

Centrum nieprawidłowo zweryfikowało zdolność kandydatów do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem. **Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).**

Ponadto, wszyscy kandydaci będący w związku małżeńskim otrzymywali opinie psychologiczne, które nie były sporządzone dla każdej osoby odrębnie. Co więcej, nie wszyscy kandydaci posiadali aktualne zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia, wystawione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

Powyższe działanie Jednostki było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy.**

Organizator nie zweryfikował, że kandydaci przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy.**

Analiza dokumentacji kandydatów wykazała, że Centrum nie zweryfikowało kandydatów pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych, umożliwiających dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb. Informacje na temat warunków mieszkaniowych przekazywał Organizatorowi kandydat, który w dokumencie: „Informacje dotyczące kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej”, samodzielnie opisywał swoją sytuację mieszkaniową, m.in. metraż mieszkania, liczbę pokoi. Wskazać należy, że w analizowanych teczkach kandydatów brak jest dokumentów potwierdzających weryfikację warunków mieszkaniowych i bytowych przez Organizatora. Powyższe było **niezgodne z art. 42 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy.**

Centrum weryfikowało kandydatów pod względem niefigurowania w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, co było **zgodne z art. 42 ust. 1 pkt 8.**

Organizator weryfikował kandydatów pod względem ich karalności prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, co było **zgodne z art. 42 ust. 2 ww. ustawy.**

Jak ustalono i jak przekazała Dyrektor w oświadczeniu w formie tabelarycznej, Organizator nie zawsze sporządzał dokument potwierdzający przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji, zawierający datę przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji oraz wskazanie, czy wstępna kwalifikacja była pozytywna czy negatywna, co ujawniono u kandydatów „AA”, „BB”, „FF” oraz „GG”, co było **niezgodne z art. 43 ust. 2 ww. ustawy.**

Jednocześnie wskazać należy, kandydat „CC”, otrzymał negatywną wstępną kwalifikację i został o niej poinformowany pisemnie wraz z uzasadnieniem przyczyny negatywnej wstępnej kwalifikacji oraz wskazaniem obszarów wymagających poprawy, jednakże w ww. dokumencie brak było pouczenia strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi, na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami

administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r., poz. 935 z późn. zm.). Powyższe było zatem **niezgodne z art. 43 ust. 3 ww. ustawy**.

Organizator weryfikował właściwie kandydatów pod względem posiadania stałego źródła dochodów, co było **zgodne z art. 42 ust. 3 ww. ustawy**.

Analiza dokumentów wykazała, że w okresie kontroli kandydaci po złożeniu wniosku, otrzymywali zaświadczenia kwalifikacyjne na podstawie art. 45 ww. ustawy. Dyrektor oświadczyła, że w okresie objętym kontrolą wydano 29 zaświadczeń kwalifikacyjnych. Wskazać jednak należy, że były one **niezgodne ze wzorem określonym w załączniku zarówno do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. Nr 272, poz. 1609) dla zaświadczeń wydanych przed 29 września 2023 r., jak i do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 2052) dla zaświadczeń wydanych po 29 września 2023 r.**

Mając na uwadze powyższe, działanie Jednostki jest **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 2 ww. ustawy**.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Centrum w okresie kontroli zorganizowało 2 szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Szkolenia kandydatów odbywały się według programu: „Serce na dłoni”. Jak oświadczyła Dyrektor, szkolenia przeprowadzała osoba z zewnątrz, posiadająca wymagane kwalifikacje zawarte w programie szkolenia, co zostało potwierdzone podczas czynności kontrolnych.

Program szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo wychowawczej typu rodzinnego, zatwierdzony został decyzją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nr 20/2019/RZ z dnia 25 września 2019 r. Wskazać należy, że Dyrektor zleciła przeprowadzenie szkolenia (umowa zlecenia nr 13/2024 z dnia 1 sierpnia 2024 r.) wskazując termin wykonania zadania do 30 września 2024 r., pomimo iż ważność programu szkolenia upływała 25 września 2025 r. Dyrektor PCPR nie dochował formalności i nie wystąpił do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o przedłużenie ważności programu.

Dyrektor 3 lipca 2025 r. oświadczyła: *„po zakończeniu współpracy z poprzednim wykonawcą (...) nie została zawarta umowa z żadnym wykonawcą przeprowadzającym szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka ”*. Powyższe oznacza, że Organizator w okresie od 1 października 2024 r. do co najmniej dnia złożenia oświadczenia przez Dyrektora, nie zapewniał szkoleń, co było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy**.

Poważny niepokój budzi fakt, że po wygaśnięciu decyzji Ministra, a de facto jeszcze przed upływem terminu ważności programu szkolenia, Dyrektor PCPR nie wystąpił do właściwego ministra o zatwierdzenie programu szkolenia, w sytuacji, gdy szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych jest jednym z podstawowych zadań Organizatora. Brak przeprowadzania szkoleń bezsprzecznie jest przyczyną braku tworzenia rodzin zastępczych, a w konsekwencji zapewnienia miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie ze sprawozdaniem, przekazanym przez PCPR w Centralnej Aplikacji Statystycznej, według stanu na dzień 31 maja 2025 r. Powiat nie zrealizował postanowień sądu o umieszczeniu siedmiorga dzieci w pieczy zastępczej, narażając ich tym samym na zagrożenie życia i zdrowia. Brak prowadzenia szkoleń dla kandydatów, którzy pozytywnie przeszli wstępną kwalifikację, z takiej przyczyny, że nie zachowano formalności w postaci zatwierdzenia programu przez właściwego ministra, jest szokujące.

We wcześniejszym okresie objętym kontrolą, tj. do 30 września 2024 r., jak wynika z oświadczenia Dyrektora z 23 maja 2025 r., 9 osób złożyło wniosek o przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji, 10 osób złożyło wniosek na szkolenie, 17 osób ukończyło szkolenie, a 3 osoby oczekują na szkolenie. Z kolei 2 czerwca 2025 r. Dyrektor oświadczyła, że szkolenie ukończyło 18 osób i 17 osób złożyło wniosek o szkolenie. W oświadczeniu z 5 czerwca 2025 r. Dyrektor wskazała, że szkolenie ukończyło 17 osób i 11 osób oczekuje na szkolenie, z kolei 3 lipca 2025 r. wskazała, że 3 osoby oczekują na szkolenie. Wskazać należy, że podczas czynności kontrolnych Dyrektor wielokrotnie zmieniała dane, które wykluczały się i były niepełne. Dane zawarte w oświadczeniach były niezgodne z przekazanymi przez Dyrektora wykazami kandydatów i zawierały liczne błędy. Po wskazaniu przez inspektorów niezgodności Dyrektor dokonywała korekty, przekazując kolejne oświadczenia i wykazy. Powyższe budzi wątpliwości w zakresie wiarygodności prowadzonej dokumentacji i przekazywanych przez Dyrektora danych w oświadczeniach na potrzeby kontroli.

Z ostatniego przedstawionego przez Dyrektora wykazu wynika, że spośród 3 osób oczekujących na szkolenie, jeden z kandydatów otrzymał negatywną wstępną kwalifikację, drugi kandydat przeszedł pozytywnie wstępną kwalifikację 17 marca 2025 r. i złożył wniosek o szkolenie 20 marca 2025 r., a kolejny został pozytywnie zakwalifikowany 2 sierpnia 2024 r. i złożył wniosek 23 sierpnia 2024 r. Wobec powyższego uznać należy, że Organizator po dokonaniu wstępnej kwalifikacji kandydata nie zorganizował szkolenia w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku. Wskazać należy, że niezorganizowanie przez PCPR szkoleń dla kandydatów było niezgodne z założeniami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pilskim na lata 2024 – 2026. Powyższe działanie Jednostki było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3 w zw. z art. 43 ust. 8 ww. ustawy.**

4. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka.

Badania psychologiczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka w okresie objętym kontrolą przeprowadzało trzech psychologów posiadających

kwalifikacje **zgodne z art. 42 ww. ustawy**, tj. wykształcenie magisterskie na kierunku psychologia oraz co najmniej 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Podczas czynności kontrolnych Dyrektor przedłożyła dokumenty poświadczające doświadczenie psychologów w poradnictwie rodzinnym.

Dyrektor w oświadczeniu z 17 czerwca 2025 r. przedstawiła wykaz psychologów zatrudnionych w okresie kontroli, z którego wynika, że w okresie od 5 sierpnia 2024 r. do 24 września 2024 r. oraz od 16 grudnia 2024 r. do 17 marca 2025 r., rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka nie miały zapewnionych badań psychologicznych.

Dyrektor 18 czerwca 2025 r. przedłożyła wykaz rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i prowadzących rodzinny dom dziecka, w którym zawarła informacje dotyczące sporządzonych opinii psychologicznych. Z przekazanych danych wynika, że 41 osób miało sporządzone opinie po upływie 2 lat od wydania poprzedniej opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Z kolei 10 osób nie miało w ogóle przeprowadzonych badań psychologicznych, w tym 2 osoby, które pełnią funkcje rodziny zastępczej od ponad 2 lat, tj. od 15 marca 2023 r., 1 osoba od 23 października 2024 r. a pozostałe od kilku miesięcy 2025 r. Dyrektor 24 czerwca 2025 r. oświadczyła: *„od 1 stycznia 2025 r. do 13 maja 2025 r. nie sporządzono żadnej opinii dotyczącej rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, sporządzono 3 opinie dotyczące kandydatów”*. Przedłożony 18 czerwca 2025 r. wykaz opinii ujawnia, że w wielu przypadkach opinie zostały sporządzone po terminie, nie zostały sporządzone w ogóle, a rodziny nowo ustanowione oczekują na badanie od kilku miesięcy. Powyższe potwierdza niezapewnienie przez Organizatora badań psychologicznych rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka oraz kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Działania Jednostki w tym zakresie były **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3a oraz art. 45a ww. ustawy**.

5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

Centrum nie zorganizowało w okresie objętym kontrolą szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, z uwagi na brak kandydatów.

6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

Jak przedstawiła Dyrektor w oświadczeniu, zadanie realizowane było jedynie w ramach projektu pn.: „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie pilskim” realizowanego przez powiat. W ramach tego działania zorganizowano cykl grupowych szkoleń w formie warsztatów pn.: „Jak radzić sobie z trudnymi zachowaniami dzieci”. Powyższe było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy**.

7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że Organizator zapewniał możliwość uczestniczenia w grupach wsparcia, jednakże trzeba zauważyć, że spotkania zaplanowane były na każdy czwarty czwartek miesiąca, w godz. od 10.00 do 12.00., czyli średnio raz w miesiącu. Powyższe z pewnością miało wpływ na bardzo niską frekwencję, co wynika z przedłożonej dokumentacji. W 2024 r. przez kilka miesięcy w okresie kontroli zajęcia były odwoływane z powodu braku chętnych. Sporadycznie na spotkaniach grupy wsparcia pojawiały się pojedyncze rodziny. Należałoby rozważyć zmianę godzin spotkań grup wsparcia, w taki sposób aby umożliwić również osobom pracującym (niemogącym zjawić się na zajęciach w godz. od 10.00-12.00) możliwość uczestniczenia.

Z dalszych wyjaśnień Dyrektora wynika, że w okresie kontroli żadna z rodzin zastępczych oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka nie zgłosiła potrzeby korzystania z rodzin pomocowych i nie wpłynął żaden wniosek rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka o powierzenie dziecka rodzinie pomocowej w okresie objętym kontrolą.

8. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora, rodziny zastępcze i prowadzący rdd nie zgłaszały potrzeby korzystania z tej formy wsparcia. Jednak wskazać w tym miejscu należy, że „Organizacja wsparcia wolontariuszy dla dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z trudnościami szkolnymi” została wpisana w działanie w ramach „wsparcia osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą pkt.2.1. Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej...”. Mając na uwadze powyższe, zadanie to powinno być traktowane priorytetowo i realizowane przez Jednostkę kontrolowaną, gdyż sama się do niego zobowiązała, w ramach ustalonego kierunku działań. Ponadto, jest to obligatoryjne zadanie wynikające z ustawy. Zatem brak realizacji ww. zadania **uchybia art. 76 ust. 4 pkt 7 ww. ustawy.**

9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi

Jak przekazała Dyrektor w oświadczeniu, Centrum w okresie kontroli współpracowało m.in. z: powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, fundacjami oraz z organizacjami społecznymi. Dokumentacja przedłożona przez Dyrektora na potrzeby kontroli zawierała potwierdzenia współpracy PCPR z ww. jednostkami. Jednakże, mając na uwadze istotne uchybienia, w postaci braku współpracy z ośrodkiem adopcyjnym, tj. nieprzekazywanie diagnoz psychofizycznych w terminie, bądź nieprzekazywanie ich wcale ośrodkowi adopcyjnemu (co zostało szerzej opisane w odpowiednim punkcie niniejszego wystąpienia), w ramach *zgłaszania do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających*, nie

pozwala uznać ww. zadania za realizowane w pełnym zakresie i stanowi **niezgodność z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).

Powyższe oznacza, że koordynator nie współpracował z instytucją w odpowiednim zakresie co było niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy.

10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Jak ustalono podczas kontroli, Jednostka nie realizowała ww. zadania w pełnym zakresie, co było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 9 ww. ustawy.** Jak przekazała Dyrektor, Organizator nie prowadził terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Natomiast poradnictwo było realizowane przez psychologów, a także przez koordynatorów i pracowników socjalnych. Ponadto, jak zaznaczono, podejmowane były działania w ramach realizacji projektu pn.: „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie pilskim”. **Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).**

Powyższe wskazuje, że pomimo identyfikowania potrzeby udziału w dziecka w terapii, taka pomoc i wsparcie ze strony Organizatora nie zostało zaproponowane.

11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Jak oświadczył Dyrektor: „rodziny zastępcze i prowadzący rodzinny dom dziecka nie zgłaszali potrzeby zapewnienia poradnictwa prawnego. W przypadku zaistnienia takiej potrzeby, pracownicy (...) informują osoby zainteresowane o miejscach, gdzie mogą bezpłatnie uzyskać poradę prawną. Na terenie powiatu pilskiego działa 10 punktów świadczących nieodpłatną pomoc prawną. Dodatkowo, w szczególnych przypadkach jest możliwość skorzystania z porady prawnej radcy prawnego zatrudnionego do obsługi prawnej PCPR (...)”.

12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Jak przekazała w oświadczeniu Dyrektor, w okresie objętym kontrolą przeprowadzono 845 ocen sytuacji dziecka.

Prawidłowość dokonywania oceny sytuacji dziecka przez Organizatora zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 14 dzieci z różnych form rodzinnej pieczy zastępczej, tj. umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnym domu dziecka. Na potrzeby kontroli dzieci oznaczono symbolami: „c”, „g”,

„h”, „k”, „l”, „ł”, „m”, „n”, „o”, „p”, „s”, „t”, „u” i „w”. Ustalono, że Organizator na potrzeby dokonywania oceny, posługiwał się dokumentem o nazwie: „Ocena sytuacji dziecka oraz opinia zasadności dalszego pobytu w pieczy zastępczej...” oraz „OCENA SYTUACJI DZIECKA WRAZ Z OPINIĄ ZASADNOŚCI DALSZEGO POBYTU W PIECZY ZASTĘPCZEJ”. W pierwszym z ww. dokumentów, w miejscu wyznaczonym na podpisy uczestników posiedzeń, widniał zapis: „Ocena zespołu ds. sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej”, przy czym wskazać należy, że nazwa „Zespół” ma zastosowanie do placówki opiekuńczo-wychowawczej (art. 135 ww. ustawy). Podkreślić należy, że oceny sytuacji dziecka dokonuje Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (na posiedzeniu), z udziałem określonych osób. W związku z powyższym należy dostosować treść formularzy do obowiązujących przepisów i każdorazowo stosować precyzyjne nazwy, wskazane przez ustawodawcę oraz posługiwać się sformułowaniami zgodnymi ze stanem prawnym. Jednocześnie zaznaczyć należy, że Dyrektor PCPR nie dokonywał każdorazowo oceny sytuacji dziecka, a jedynie „zatwierdzał ocenę”, składając pod nią podpis. Pod ocenami widniał również podpis koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej/przedstawiciela Organizatora za koordynatora (najczęściej pracownik socjalny). Powyższy stan faktyczny potwierdziły rozmowy z koordynatorami, Kierownikiem Działu Pieczy Zastępczej oraz Dyrektorem. Jednocześnie wskazać należy, że zgodnie z przepisem art. 130 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy, koordynator bierze udział w ocenie dziecka, której dokonuje Organizator. Powyższe jest zatem **niezgodne z art. 128 pkt 1 oraz art. 130 ust. 1 ww. ustawy**. Jednocześnie, w sytuacji nieobecności Dyrektora PCPR, który realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie § 7 ust. 6 obowiązującego Regulaminu Organizacyjnego PCPR, Dyrektor, w przypadku swojej nieobecności w dniu oceny sytuacji dziecka, winien wyznaczyć konkretnego pracownika do zastępowania siebie. Nie można uznać, że do takiego „wyznaczenia” doszło na rzecz zastępcy Dyrektora PCPR, która podczas czynności kontrolnych nie miała upoważnienia do występowania jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Powyższe zatem jest **niezgodne z art. 130 ust. 1 ww. ustawy**. Należy zauważyć, że w ocenie sytuacji dziecka powinien uczestniczyć pedagog, wskazany w art. 130 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy. Jednakże Organizator nie zatrudniał pedagoga w okresie objętym kontrolą, tj. od 1 stycznia 2024 r. do pierwszego dnia kontroli, co było **niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy**. Należy podkreślić, że z analizowanych ocen wynika, że nie zawsze brał w nich udział psycholog, mimo iż był zatrudniony w PCPR. Zostało to również potwierdzone przez Dyrektora w rozmowie. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy**.

W analizowanych ocenach, w przypadkach, gdy rodzina była objęta wsparciem asystenta rodziny, nie zawsze pojawiają się jego podpisy (asystenta) pod wszystkimi ocenami sytuacji dziecka (bądź adnotacje o udziale zdalnym asystenta lub adnotacje o jego usprawiedliwionej nieobecności lub np. o przesłaniu pisemnej opinii, w związku z zaplanowaną nieobecnością). Nie sposób zatem jednoznacznie stwierdzić, czy każdorazowo ocena dokonywana była z udziałem właściwego asystenta rodziny. Wątpliwości szczególnie budzą sytuacje, gdy pod planem pomocy dziecku widnieją podpisy asystenta (przedstawiciela OPS), a brakuje ich pod oceną sytuacji dziecka. Powyższe było zatem **niezgodne art. 130 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy**.

Podobna sytuacja, jak opisana wyżej, miała miejsce w niektórych analizowanych ocenach, np. dziecka „o” z 20 września 2024 r., czy dziecka „ł” z 13 lutego 2025 r., na których nie widnieje podpis przedstawiciela ośrodka adopcyjnego. Nie sposób zatem jednoznacznie stwierdzić, czy ocena każdorazowo dokonywana była z jego udziałem. Powyższe było **niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy**.

Działania kontrolne potwierdziły, że ocena sytuacji dziecka nie była każdorazowo dokonywana w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikowania planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia, oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce oświatowej, leczniczej lub pomocy społecznej, co było **niezgodne z art. 129 ww. ustawy**. Podkreślić należy, że część celów dokonywania oceny była w dokumencie zupełnie pomijana np. u dzieci: „h”, „m”, „n”, „o”, „p”. Ponadto w analizowanych przypadkach np. u dziecka „m”, czy dziecka „p”, kolejne oceny są identyczne w treści, zawierają nawet te same błędy, co świadczy o ich nierzetelnym sporządzaniu oraz braku ich zaktualizowania, co stanowi **niezgodność z art. 129 pkt 1 ww. ustawy**.

Dalsze czynności wykazały, że mimo iż w ocenach widniał zapis: „Analiza stosownych metod pracy z dzieckiem i rodziną”, brakuje udokumentowania dokonania rzeczywistej analizy. **Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).**

Powyższe było zatem **niezgodne z art. 129 pkt 2 ww. ustawy**, gdyż umieszczone w danej części dokumentu stwierdzenia, nie stanowią analizy metod pracy z dzieckiem, a jedynie są opisem działań PCPR lub rodziny zastępczej oraz współpracy pomiędzy rodziną zastępczą, a pracownikami PCPR. Dodatkowo pominięto w tym punkcie analizę metod pracy z rodziną biologiczną dziecka.

Wskazać w tym miejscu również należy, że Organizator nie dokonywał oceny sytuacji dziecka w celu modyfikacji planu pomocy. W przypadku dziecka „h”, w ocenie z 27 marca 2025 r., w części dotyczącej planu pomocy dziecku, zapisano: „Nie wymaga”. Natomiast u dziecka „k”, w ocenie z 22 lipca 2024 r., brakuje bezpośredniego odniesienia do modyfikacji planu pomocy. Takie wpisy zdarzały się również w innych analizowanych przypadkach. Powyższe świadczy o tym, że nie uwzględniono każdorazowo celu oceny, który dotyczył modyfikacji planu pomocy dziecku, co było **niezgodne z art. 129 pkt 3 ww. ustawy**. W tym miejscu wskazać również należy, że zarówno pracownicy Centrum, Dyrektor i Kierownik Działu Pieczy Zastępczej, nie potrafili jednoznacznie wskazać kiedy plan z reguły był modyfikowany, przy czym analiza dokumentów wykazała, że modyfikacje zdarzały się w wyjątkowych sytuacjach. Jak ustalono, zaistniały przypadki, że plan pomocy dziecku nie był modyfikowany nawet kilka lat, co zostało szerzej opisane w dalszej części wystąpienia, na stronie 30-32.

W analizowanych ocenach brak jest rzeczywistego odniesienia do monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, umożliwiającą przysposobienie. Pojawia się jednak adnotacja: „Stanowisko przedstawiciela ośrodka adopcyjnego”, która jest

zamieszczona w większości ocen, opatrzona zapisem: „nie dotyczy”. U wychowanka „h”, w ocenie z 27 marca 2025 r., wskazano na zasadność pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych, jednak w miejscu na stanowisko przedstawiciela ośrodka adopcyjnego również zapisano „nie dotyczy”. Powyższe jest zatem **niezgodne z art. 129 pkt 4 ww. ustawy**.

Ustalono także, że w przypadku dziecka „g”, w żadnej z dwóch ocen nie ustalono prawidłowo stanu zdrowia dziecka i jego potrzeb w tym obszarze, a zapisy w obydwu ocenach są takie same, **Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).**

Uznać zatem należy, że obie oceny sytuacji dziecka „g” oraz oceny dziecka „k” nie były przeprowadzone prawidłowo i nie został zrealizowany cel ocen, określony **w art. 129 pkt 5 ww. ustawy, co było niezgodne z tym przepisem**.

Analiza oceny dziecka „l” z 12 lutego 2025 r. wskazuje na zasadny dalszy pobyt dziecka w pieczy zastępczej, mimo iż wydano nowe zarządzenie wobec dziecka i zgodnie z postanowieniem sądu z dnia 11 lutego 2025 r. dziecko miało zmienić rodzinę zastępczą na inną, wskazaną w postanowieniu. Formułowanie zatem na piśmie oceny zasadności pobytu dziecka w pieczy, skierowanej do sądu w tej sprawie, jest wadliwe i **stoi w sprzeczności z art. 129 pkt 6 ww. ustawy**.

W żadnej z analizowanych ocen nie zamieszczono adnotacji na temat informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.), co było **niezgodne z art. 129 pkt 7 ww. ustawy**.

Jak ustalono, w okresie kontroli, ocena sytuacji dziecka nie zawsze przeprowadzana była w terminach zgodnych z ww. ustawą. Ocena dziecka „h”, będącego w wieku poniżej 3 lat, została przeprowadzona 21 maja 2024 r., a kolejne: 28 sierpnia 2024 r., 12 grudnia 2024 r. i 27 marca 2025 r. Również ocena dziecka „s”, będącego w wieku poniżej 3 lat, została przeprowadzona 3 października 2024 r., a kolejna 23 stycznia 2025 r. Podobnie oceny dzieci „n” i „k” (będące w wieku powyżej 3 lat) odbyły się 22 lipca 2024 r., a kolejne 30 stycznia 2025 r. Ponadto, z tabeli przedstawionej przez Dyrektora PCPR na potrzeby kontroli wynika, że do przekroczenia ustawowego terminu przeprowadzenia oceny doszło również w innych przypadkach. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 131 ust. 1 ww. ustawy**.

Analizie poddano obowiązek Organizatora w zakresie formułowania na piśmie opinii, dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywania jej do właściwego sądu oraz ośrodka adopcyjnego, odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego. W analizowanych przypadkach stwierdzono, że Organizator stosuje formularze Oceny, z których nie wynika wprost, że opinia o zasadności pobytu dziecka w pieczy jest formułowana po ocenie i przez Organizatora. W samych drukach oceny sytuacji dziecka wskazano sąd jako adresata oceny, lecz w przypadku

ocen dziecka „m” z uregulowaną sytuacją prawną, Organizator sporządzał dwie opinie o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy: pierwszą w samej ocenie oraz drugą (po ok. miesiącu), bez wskazania adresata drugiej opinii. Tworzenie dwóch opinii po ocenie jest **niezgodne z art. 131 ust. 2 ww. ustawy**. Wskazać należy, że opinia o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy powinna być sporządzana przez samego Organizatora i niezwłocznie przesyłana do sądu a w przypadku dziecka w uregulowaną sytuacją prawną jednocześnie do sądu i ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację do przysposobienia.

Jak ustalono podczas kontroli, nie wszystkie oceny zawierały informacje o wysłuchaniu dziecka i uwzględnieniu jego zdania (jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalały), co było **niezgodne z art. 4a oraz art. 4 pkt 8 ww. ustawy**. Możliwość zapisania informacji o wysłuchaniu dziecka na potrzeby oceny sytuacji pojawiła się dopiero w formularzach ocen z 2025 r., w obszarze pn. „Ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka” w rubryce: „Wysłuchanie dziecka...”. Wcześniej punkt taki nie został uwzględniony. Tym niemniej, zapisy zawarte w tym punkcie nie zawsze były informacją z wysłuchania dziecka sensu stricto, **Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).**

Tutaj dodatkowo wskazać należy, że obydwie wskazane oceny są niemal identyczne co do treści, co podważa rzetelność ich sporządzenia. **Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).**

W tym miejscu jednoznacznie należy podkreślić, że rozmowy koordynatorów z dziećmi w pieczy mają ogromną wartość i powinny być obligatoryjną częścią każdego spotkania, w szczególności na potrzeby oceny sytuacji dziecka. Wyżej opisane praktyki podważają istotę potrzeby rozmowy z dzieckiem. Jednocześnie należy przypomnieć, że koordynatorzy zatrudnieni w Centrum nie pracują w zadaniowym czasie pracy, a ta forma pracy ma również na celu umożliwienie odbywania wizyt u rodziny zastępczej, w takim czasie, aby móc przeprowadzić rozmowę z dzieckiem lub skorzystać z metody obserwacji, gdy rozmowa jest niemożliwa np. ze względu na zbyt młody wiek, lub niski stopień dojrzałości itp. Ponadto, ustalenia kontrolne świadczące o tym, że przedstawiciele Organizatora wykonujący zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej odwiedzają rodziny raz na pół roku, budzi poważne zastrzeżenia, co do jakości sprawowanej pracy i przyczynia się do realizacji działania **niezgodnie z art. 4a oraz art. 4 pkt 8 ww. ustawy**.

13. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia

rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci przebywających w pieczy

Jak ustalono Centrum prowadziło działalność diagnostyczno-konsultacyjną, ale w niepełnym zakresie. Ww. zadanie realizowane było przez pracowników PCPR w ramach obowiązków służbowych, a także, jak oświadczyła Dyrektor, przez specjalistów w ramach projektu „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie pilskim”. W ramach powyższych działań wsparcie otrzymało łącznie 141 osób, w tym dzieci, młodzież, usamodzielniani i usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze, opiekunowie usamodzielniania, a także rodziny biologiczne.

Należy podkreślić, że Organizator w okresie od 1 października 2024 r. do pierwszego dnia kontroli, nie zapewniał szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a co więcej, po wygaśnięciu decyzji Ministra i jeszcze przed upływem terminu ważności programu szkolenia, Dyrektor PCPR nie wystąpił do właściwego ministra o zatwierdzenie programu szkolenia. W konsekwencji powyższego, kandydaci, którzy pozytywnie przeszli wstępną kwalifikację, nie mogli odbyć szkolenia. Mając na uwadze powyższe, w związku z faktem, że Jednostka nie zatrudnia pedagoga, który również jest niezbędny do świadczenia ww. wsparcia, nie można uznać, że zadanie było realizowane w pełnym zakresie. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 12 ww. ustawy.**

14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

W okresie objętym kontrolą, badania psychologiczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka przeprowadzało trzech psychologów zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia.

Dyrektor 18 czerwca 2025 r. oświadczyła, że badania psychologiczne były przeprowadzane przez psychologów, którzy posiadali 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym i przedstawiła dokumentację potwierdzającą powyższe. W 2024 r. psycholog sporządził 40 opinii a w 2025 r. według stanu na 13 maja 2025 r. - 3 opinie o kandydatach.

Dyrektor 5 czerwca 2025 r. wyjaśniła: „*nie przeprowadzamy badań i analiz pedagogicznych, nie mamy zatrudnionego pedagoga*”. Mając na uwadze, że Jednostka nie zatrudnia pedagoga, nie można uznać, aby zadanie było realizowane z pełnym zakresem. Powyższe działanie Jednostki było **niezgodne art. 76 ust. 4 pkt 13 ww. ustawy.** Szczegółowa analiza ustaleń kontrolnych zawarta została na stronie 19 niniejszego wystąpienia.

15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Podczas kontroli ustalono, że Organizator realizował ww. zadanie, m.in. poprzez przeprowadzane konsultacje świadczone przez psychologów oraz koordynatorów. Konsultacje realizowane były zarówno w formie indywidualnej, jak i grupowej np. w ramach szkoleń i spotkań okolicznościowych. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora, zadanie realizowane było na bieżąco, poprzez udzielanie konsultacji, porad i wsparcia w środowisku, podczas spotkań

w PCPR oraz w formie telefonicznej, jeżeli zachodziła taka potrzeba. Podejmowano również działania w ramach projektu: „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie pilskim”.

Wskazać jednak należy, że podczas kontroli nie przedstawiono działań podejmowanych przez Centrum w celu przeciwdziałania zjawisku wypalenia zawodowego, w stosunku do rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, co stanowi **niezgodność z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy**.

16. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, Organizator zapewniał koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej dostęp do szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczyli w szkoleniach, konferencjach i warsztatach. Ponadto organizowana była superwizja dla pracowników. Powyższe było zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 14a ww. ustawy**.

17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Podczas kontroli przedłożono dokument pn. „Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile za rok 2023” oraz „Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile za rok 2024”. Jak oświadczyła Dyrektor w ww. sprawozdaniach zawarta jest informacja o efektach pracy Organizatora, jednak nie przedstawiono jednoznacznego potwierdzenia złożenia ww. sprawozdań zarówno Staroście Pilskiemu, jak i Radzie Powiatu Pilskiego, co było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy**. Jak ustalono, w obydwu dokumentach nie wyodrębniono wprost wszystkich zadań należących do Organizatora, o czym świadczy chociażby połączenie zadań dot. pieczy instytucjonalnej i rodzinnej m.in. w punkcie pn.: „Zasady finansowania dzieci w pieczy zastępczej”, „*POMOC DLA OSÓB USAMODZIELNIANYCH*”. Ww. sprawozdań nie można zatem uznać za właściwe, gdyż w swojej treści nie są one sprawozdaniami z efektów pracy Organizatora sensu stricto, gdyż odnoszą się m.in. do pieczy instytucjonalnej. Mając na uwadze powyższe, realizacja ww. zadania była **niezgodna z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy**.

18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że Organizator przekazywał do Wielkopolskiego Ośrodka Adopcyjnego w Pile informacje oraz dokumentację dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, jednakże dokumentacja nie była kompletna i nie zawierała diagnoz psychofizycznych dzieci. Ponadto była przesyłana z kilkumiesięcznym opóźnieniem. Powyższe zatem było **niezgodne z art. 76 ust. 4 pkt 16 oraz z art. 139a ww. ustawy**. Szczegółowa analiza ustaleń kontrolnych zawarta została na stronie 33 niniejszego wystąpienia.

19. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile organizuje opiekę nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku. W kontrolowanym okresie żadna z rodzin nie wniosowała o zorganizowanie takiej opieki”.

20. Wspieranie dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego w sporządzeniu planu pomocy dziecku oraz przy dokonywaniu okresowych ocen sytuacji dziecka

Podczas kontroli Dyrektor Centrum przedłożyła oświadczenie wraz z potwierdzającą je dokumentacją, z którego wynika, że wspiera dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego z terenu powiatu pilskiego w sporządzaniu planu pomocy dziecku oraz przy dokonywaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, co było **zgodne z art. 139 ww. ustawy**.

Realizacja zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora, na pierwszy dzień kontroli Centrum zatrudniało 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Podczas czynności kontrolnych przedłożono wykaz rodzin objętych wsparciem koordynatorów oraz wykaz rodzin nieobjętych opieką koordynatora, u których zadania wykonuje Organizator.

Z wykazów wynika, że na pierwszy dzień kontroli koordynatorzy mieli pod opieką odpowiednio: 15, 15, 12 rodzin zastępczych, co daje łącznie 42 rodziny. Dyrektor oświadczyła, że według stanu na 31 grudnia 2024 r. koordynatorzy mieli pod opieką: 16, 16, 15 rodzin, co daje łącznie 47 rodzin zastępczych. Zatem w dwóch przypadkach przekroczono limit 15 rodzin lub prowadzących rodzinny dom dziecka, które koordynator rodzinnej pieczy zastępczej może mieć pod opieką. Powyższe było zatem w 2024 r. realizowane **niezgodnie z art. 77 ust. 4 ww. ustawy**.

Jak oświadczyła Dyrektor: „Gdy rodzina wskaże koordynatora staramy się, aby został przydzielony, gdy nie ma takiej możliwości przydzielamy innego pracownika. Niekiedy rodzina określa, kto ma być koordynatorem. Nie zawsze udaje się danego koordynatora przydzielić (...) jeśli sytuacja rodziny, która jest pod opieką koordynatora jest stabilna i nie potrzebuje tak częstych kontaktów, podejmujemy decyzję, że zostanie przydzielony pracownik socjalny. Gdy jesteśmy przekonani, że rodzina nie wymaga już wizyt raz w miesiącu, wtedy pracownik socjalny przejmuje opiekę nad rodziną i odwiedza ją rzadziej. Rodzina nie wycofuje wniosku, z urzędu, informujemy, że zakończyliśmy pracę”. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 77 ust. 1 ww. ustawy**. Skoro bowiem rodzina nie wycofała swojego wniosku o przydzielenie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wniosek obowiązuje Organizatora.

Dyrektor oświadczyła, że przy wyznaczeniu koordynatora, opinia rodziny nie zawsze była brana pod uwagę. Powyższe działanie jest zatem **niezgodne z art. 77 ust. 2 ww. ustawy**.

Dyrektor oświadczyła, że w przypadku nie złożenia wniosku o koordynatora „*kierownik działu przydziela rodzinie zastępczej pracownika socjalnego, biorąc pod uwagę ilość rodzin, z którymi obecnie współpracuje dany pracownik socjalny*”.

Zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonywali w imieniu Organizatora pracownicy socjalni. „*Wykaz nieobjętych rodzin opieką koordynatora (...)*” przedłożony przez Dyrektor zawiera informacje, że na wszystkich 5 pracowników socjalnych przypadają odpowiednio: 33, 31, 31, 29, 28 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka. Wskazać przy tym należy, że w ww. zestawieniu Dyrektor wykazała, że takich rodzin zastępczych, nieobjętych opieką koordynatora, jest łącznie 152 i 1 rodzinny dom dziecka.

Analiza przedstawionej dokumentacji wykazała, że pracownicy socjalni obejmują opieką znacząco powyżej 15 rodzin. Mając na uwadze powyższe, należałoby **zwiększyć zatrudnienie na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**, ponieważ niewystarczająca liczba koordynatorów może stanowić zagrożenie właściwego wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej. Sam Dyrektor w swoim oświadczeniu przyznał, że wsparcie pracowników Organizatora wykonujących zadania koordynatora jest rzadsze, co z pewnością przekłada się na jakość tego wsparcia. Poniższa analiza zadań wykonywanych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników Organizatora potwierdza, że żadne z zadań nie jest realizowane prawidłowo.

1) Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej

Dyrektor oświadczyła, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielali pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka. Podczas wizyt w środowisku wspierali opiekunów zastępczych oraz pomagali w przezwyciężaniu występujących trudności. Z oświadczenia wynika, że koordynatorzy zapewniali możliwość udziału w grupach wsparcia oraz szkoleniach organizowanych w Centrum oraz poza siedzibą. Nadto, że podejmowali również działania w zakresie poszukiwania odpowiednich specjalistów dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. A także, że zachęcali rodziny do udziału w projekcie: „*Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiecie pilskim*”.

Podczas czynności kontrolnych Dyrektor przekazała przykładową dokumentację dotyczącą realizacji powyższego zadania. Jednak analiza dokumentacji rodzin wykazała, że działania podjęte przez koordynatorów/pracowników socjalnych były odnotowywane w sposób ogólny, z którego nie wynika jakim wsparciem i jaką pomocą została objęta rodzina lub z jakimi problemami się zmagają. Podczas ustnych wyjaśnień pracownik oświadczył: „*odwiedzam rodziny co dwa, trzy miesiące. Bezproblemowe rodziny odwiedzam raz na 6 miesięcy*”. Wskazać należy, że tak mała częstotliwość wizyt w środowisku może mieć znaczący wpływ na to, czy rodzina objęta jest wystarczającym wsparciem i pomocą ze strony pracownika współpracującego z rodziną.

Zatem powyższe działanie Jednostki było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy**.

2) Przygotowanie we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku.

Prawidłowość przygotowywania planów pomocy dziecku zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, oznaczonych na potrzeby kontroli literami: „c”, „g”, „h”, „k”, „l”, „t”, „n”, „o”, „p”, „s”, „t”, „u”.

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: *„Plan pomocy dziecku najczęściej sporządzony jest po ocenie sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Plan sporządza koordynator, a podpisują się pod nim pracownicy ośrodka pomocy społecznej, rodzice biologiczni i rodzice zastępczy (...) nie ma podpisu dziecka na planie”*. Kierownik ZRPZ oświadczyła: *„Plan sporządzany jest na posiedzeniu albo na spotkaniach w PCPR lub podczas wizyty w środowisku”*. Z kolei koordynatorzy oświadczyli: *„plany pomocy dziecku są robione na ocenie”*. Na podstawie powyższych informacji nie sposób ustalić kiedy faktycznie plan jest sporządzany, przy czym prawidłowo winien być sporządzany po ocenie sytuacji dziecka.

Kontrola wykazała, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej sporządzali plany pomocy dziecku, które w formularzu zawierały *„główny cel pracy”* oraz *„cele szczegółowe”*. W planach wskazywano *„osobę odpowiedzialną”* oraz *„termin realizacji”*. Jednak z planów pomocy dziecku nie wynikało kto, w jakim terminie i jakie miał podejmować czynności względem dziecka. W tym miejscu wskazać należy, że w rubryce *„termin realizacji”* pojawiały się zapisy takie jak: *„cały czas”, „niezwłocznie”, „według potrzeb”, „bezterminowo”, „w ciągu zgłoszenia zmiany”, „do osiągnięcia pełnoletności”* lub *„w czasie pobytu w pieczy”*. Powyższe określenia nie oznaczają ram czasowych wyznaczonych na realizację przyjętego celu. W przypadku dzieci: „g”, „t” i „p” nie uwzględniono w ogóle terminu realizacji, pozostawiając pustą rubrykę.

Jako osoby odpowiedzialne za realizację wybranych zadań w planach pomocy dziecku sporządzonych dla wszystkich poddanych analizie wychowanków, wpisani zostali m.in.: *„koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, „pracownik Centrum”* (bez wskazania o jakiego pracownika chodzi), *„pracownik socjalny”* (bez doprecyzowania, w sytuacji gdy pod planem znajdują się podpisy dwóch pracowników socjalnych dwóch różnych instytucji).

Ponadto, z dokumentów nie wynika, czy w przypadku, gdy asystent rodziny nie został przydzielony, plany pomocy były przygotowywane we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, co było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy**.

Wskazać należy, że kolejne plany lub ich modyfikacje nie były tworzone każdorazowo po ocenie sytuacji dziecka, w każdym analizowanym przypadku. Jak oświadczyła Dyrektor: (...) *„každorazowo powstaje nowy plan nie robimy modyfikacji”*. Z kolei kierownik ZRPZ oświadczyła: *„Plan jest modyfikowany po ocenie lub na ocenie (...) zdarzało się, że plany nie były modyfikowane nawet po 2 ocenach, niekiedy z winy pracownika, niekiedy nie było potrzeby”*. Z kolei koordynatorzy oświadczyli: *„plan nie jest modyfikowany każdorazowo po ocenie”*. Na przykład u dziecka „o” okres pomiędzy opracowaniem jednego planu a następnego wyniósł 5 lat, u dziecka „c” 2 lata, dziecka „s” 15 miesięcy, dziecka „g” 9 miesięcy. Ponadto wskazać należy, że często okres od umieszczenia dziecka w pieczy do utworzenia pierwszego planu przekraczał kilkanaście miesięcy.

Jednocześnie wskazać należy, że w planach brakuje podpisu asystenta (pracownika socjalnego), bądź adnotacji o przyczynie braku takiego podpisu. Powyższe zatem było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3 ww. ustawy.**

Ponadto wskazać należy, że zdanie dziecka nie jest każdorazowo uwzględniane przy planie. Dyrektor oświadczyła: „*Staramy się, aby dziecko było wysłuchane przed planem (...). Zależy to od tego czy dziecko było w domu. Pracownicy, żeby mogli spotkać się z dzieckiem mają zmieniony czas pracy*”. Natomiast pracownicy oświadczyli: „*nie zawsze rozmawiamy z dziećmi (...) ponieważ pracujemy od 7.30 do 15.30 i dzieci są nieobecne*”. Analiza dokumentacji wykazała, że dzieci nie były wysłuchiwanie oraz ich zdanie nie było zawsze uwzględniane przy tworzeniu planu. Dokument nie zawierał każdorazowo podpisu dziecka, bądź jednoznacznej informacji o jego wysłuchaniu. Powyższe zatem było **niezgodne z art. 77 ust 3 pkt. 2 w zw. z art. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

W tym miejscu wskazać należy, że w analizowanych planach cele szczegółowe/obszar działania nie są określone indywidualnie dla każdego dziecka. Nie można zatem jednoznacznie stwierdzić, że analizowane plany były odpowiednio zindywidualizowane, a kolejne tzw. aktualizacje, de facto nie stanowiły ich uaktualnienia sensu stricto. Cele przypominają bardziej treści zapisywane w rubryce: „*Cele szczegółowe: działanie oraz termin*”. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3 ww. ustawy.**

Wskazać należy, że przedłożone podczas czynności kontrolnych oświadczenia i wykazy wielokrotnie wymagały korekty z uwagi na błędnie wskazane daty sporządzenia planów pomocy dziecku. Ponadto ustne wyjaśnienia Dyrektora, kierownika ZRPZ oraz pracowników ZRPZ, dotyczące sporządzania planów pomocy były niespójne i wzajemnie się wykluczające oraz nie odzwierciedlały stanu faktycznego.

3) Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu

Jak oświadczyła Dyrektor, koordynatorzy dbali o udział rodzin zastępczych w grupach wsparcia, motywowali rodziny do uczestnictwa w corocznych obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Dodatkowo w ramach projektu „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie pilskim” organizowane były dla rodzin zastępczych i prowadzącego rodzinny dom dziecka szkolenia, warsztaty oraz wyjazdy integracyjne.

Podczas czynności kontrolnych Dyrektor przekazała przykładową dokumentację dotyczącą realizacji powyższego zadania. Poddana analizie dokumentacja rodzin zastępczych i prowadzącego rodzinny dom dziecka wykazała, że podjęte działania przez koordynatorów/pracowników socjalnych były odnotowywane w sposób ogólny, z których nie wynika jaka pomoc została zaproponowana i udzielona rodzinom zastępczym i prowadzącemu rodzinny dom dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu. Poza zaproszeniami na grupy wsparcia, z których zaproszeń, z wyżej opisanych przyczyn, skorzystały pojedyncze osoby, w dokumentacji rodzin brakuje informacji potwierdzających, że rodzinom proponowano udział w wydarzeniach mających na celu nawiązanie wzajemnego kontaktu. Powyższe było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy.**

4) Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej.

Jak oświadczyła Dyrektor, koordynatorzy pomagali osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w dostępie do specjalistycznej pomocy dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zapewniali dostęp do specjalistycznej pomocy psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. Współpracowali z podmiotami działającymi na terenie miasta Piły. Wśród nich znajdowały się m.in. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w XXX, Przychodnie Specjalistyczne. Zgodnie z oświadczeniem dodatkowe wsparcie zapewniane było w ramach Projektu *„Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w subregionie pilskim”*. Wśród nich znalazły się pogłębione diagnozy, wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne.

Jednak poddana podczas czynności kontrolnych analiza dokumentacji rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka, jak i przykładowa dokumentacja przedłożona przez Dyrektora na potwierdzenie realizacji tego zadania, w żaden sposób nie poświadcza, aby to koordynatorzy byli inicjatorami zapewnienia dzieciom w rodzinnych formach pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznej pomocy. Jedynie ustalano, że autorami zaproszeń z zapytaniem, czy rodzina zastępcza jest zainteresowana udziałem w ww. projekcie, byli koordynatorzy. Powyższe **uchybia art. 77 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy**.

5) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Jak oświadczyła Dyrektor, koordynatorzy zgłaszali do ośrodków adopcyjnych informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Dyrektor oświadczyła, że w okresie objętym kontrolą zgłoszono 47 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do Ośrodka Adopcyjnego w Pile. Prawidłowość dokonywania zgłaszania dziecka do ośrodka adopcyjnego zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 6 dzieci z różnych form rodzinnej pieczy zastępczej. Na potrzeby kontroli dzieci oznaczono symbolami: „a”, „b”, „c”, „d”, „e” oraz „f”. W przypadku dzieci, których sytuację poddano analizie nie została przekazana do Ośrodka kompletna dokumentacja, o którą zwracał się Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny w Pile.

W przypadku dzieci „a”, „d” i „e” diagnoza psychofizyczna nie została przekazana do Ośrodka Adopcyjnego, pomimo kilkumiesięcznego upływu czasu od otrzymania prośby z Ośrodka Adopcyjnego o dokumentację dziecka. Jak wykazała analiza dokumentacji, w przypadku dziecka „a” Ośrodek Adopcyjny oczekiwał na diagnozę dziecka od 12 grudnia 2024 r., dziecka „d” od 1 października 2024 r., a dziecka „e” od 20 maja 2024 r. Podczas trwania czynności kontrolnych, tj. 26 czerwca 2025 r. i 31 lipca 2025 r. Dyrektor przekazała sporządzone diagnozy dzieci: „a”, „d” i „e”. W przypadku dziecka „a” diagnoza została sporządzona 27 maja 2025 r., tj. 5 miesięcy od otrzymania pisma z Ośrodka Adopcyjnego, dziecka „d” - 17 czerwca 2025 r., tj. po upływie 8 miesięcy i dziecka „e” - 27 czerwca 2025 r., tj. po upływie 13 miesięcy. Analiza dokumentacji pozostałych dzieci wykazała, że w przypadku dziecka „b” diagnoza została

przekazana po 10 miesiącach, a dzieci „f” i „c” po 7 miesiącach od otrzymania pisma z Ośrodka Adopcyjnego. Wskazać należy, że Ośrodek Adopcyjny monitował wielokrotnie w powyższych sprawach. Jak wyjaśniła Dyrektor: *„W przypadku „d” odpowiedź na monit nie została udzielona do ośrodka adopcyjnego. Dziecko obecnie jest na liście oczekujących na wykonanie diagnozy. Do dnia dzisiejszego diagnoza nie została przekazana. W przypadku „b” odpowiedzieliśmy na pismo przesyłając brakującą diagnozę po 10 miesiącach od otrzymania pisma, ponieważ nie była sporządzona diagnoza psychofizyczna”*. Ponadto z przedstawionego podczas czynności kontrolnych przez Dyrektora wykazu z 19 maja 2025 r., dotyczącego przekazywania wymaganej dokumentacji do Ośrodka Adopcyjnego, wynika, że na 47 zgłoszonych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, w 33 przypadkach wymagana dokumentacja w celu kwalifikacji dziecka do przysposobienia nie została przekazana w całości. Powyższe działanie Jednostki jest **niezgodne z art. 139 a ust. 1 pkt 6 ww. ustawy** oraz godzi w prawo dziecka do wychowania w rodzinie adopcyjnej, wynikające z **art. 33 pkt 1 ww. ustawy**, zgodnie z którym *„piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym”*. Z przepisu wyraźnie wynika, że priorytetem pieczy zastępczej w przypadku braku możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej jest dążenie do przysposobienia dziecka. W sytuacji, gdy dziecko ma uregulowaną sytuację prawną, zwlekanie z przekazaniem pełnej dokumentacji dziecka do ośrodka adopcyjnego lub nie przekazywanie jej wcale jest działaniem na szkodę dziecka, gdyż powoduje wstrzymanie procedury przysposobienia i zmniejszenie jego szans na adopcję, w związku z postępującym wiekiem dziecka. Należy wskazać, że dobro dziecka powinno stanowić najwyższą wartość, która wymaga priorytetowego traktowania, opóźnienie procesu przysposobienia dziecka jest działaniem Jednostki godzącym w jego dobro. Dziecko ma prawo do ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie, a zatem działanie PCPR jest **niezgodne z art. 4 pkt 7 ww. ustawy**.

6) Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR: *„koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielają pomocy i wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej w następujący sposób: wsparcie w prawidłowej realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia (zwanego dalej IPU), pomoc i wsparcie wychowanków w sytuacjach trudnych i kryzysowych (...), pomoc w załatwieniu spraw urzędowych (...)”*. Ponadto, jak wynika z oświadczenia, koordynatorzy mieli umożliwiać wychowankom skorzystanie z dodatkowych możliwości wsparcia specjalistów w ramach projektu: *„Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie pilskim”*. Jak oświadczyła Dyrektor udzielane wsparcie pełnoletnim wychowankom było dokumentowane w następujący sposób: *„Pracownik sporządza notatkę po wizycie, na której odnotowuje wsparcie, czy rozmowę dotyczącą zmiany szkoły, wyboru zawodu itp”*.

Działania koordynatorów w tym zakresie nie potwierdza prowadzona dokumentacja, która w wielu przypadkach nie zawiera informacji na temat udzielania pomocy pełnoletnim wychowankom. Podjęte działania przez koordynatorów/pracowników socjalnych

są odnotowywane w sposób ogólny, z których nie wynika jakim wsparciem został objęty pełnoletni wychowanek, z jakimi problemami się zmagają i jakiego wymaga wsparcia. Zarówno w dokumentacji pełnoletniego wychowanka „i” oraz „r” jak i w teczkach rodzin „F” oraz „K”, w których przebywają wychowankowie, brak jest jakiegokolwiek informacji oraz notatek na temat udzielonego wsparcia pełnoletnim wychowankom.

Zatem powyższe działanie Jednostki było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy.**

7) Przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że koordynatorzy sporządzali coroczne sprawozdania z efektów swojej pracy oraz przekazywali je Organizatorowi. Powyższe potwierdzają przedłożone Organizatorowi sprawozdania koordynatorów. Dyrektor 18 września 2025 r. oświadczyła, że *„pracownicy socjalni Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile nie przekazywali corocznych sprawozdań Organizatorowi Rodzinnej Pieczy Zastępczej”*. Wskazać należy, że pracownicy socjalni wyznaczeni przez Organizatora wykonują zadania tożsame z zadaniami koordynatora. Powyższe zatem było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 7 w zw. z art. 77 ust. 1a ww. ustawy.**

Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora, Centrum w 2024 r. udzieliło pełnoletnim wychowankom rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej pomocy na:

- kontynuowanie nauki – 37 osobom usamodzielnianym,
- usamodzielnienie – 26 osobom usamodzielnianym,
- zagospodarowanie – 19 osobom usamodzielnianym.

W 2025 r. udzielono wsparcia na:

- kontynuowanie nauki – 30 osobom usamodzielnianym,
- usamodzielnienie – 9 osobom usamodzielnianym,
- zagospodarowanie – 10 osobom usamodzielnianym.

Centrum w ramach projektu *„Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie pilskim”* oferowało wychowankom pomoc i wsparcie specjalistów. Jak oświadczyła Dyrektor: *„21 osób pełnoletnich przystąpiło do projektu i otrzymało następujące wsparcie: 10 osób skorzystało ze wsparcia psychologa, 17 osób (...) z doradcy finansowego, 13 osób z doradcy zawodowego, 9 osób zostało skierowanych na kurs prawa jazdy, 2 osoby skorzystały z dwudniowych turnusów wyjazdowych”*.

Prawidłowość procesu usamodzielniania wychowanków, sprawdzono analizując dokumentację wychowanków: „p1”, „p2”, „p3”, „p4”, „p5”. Analiza dokumentacji wykazała, że u wszystkich wychowanków nie zachowano co najmniej rocznego terminu wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia przed uzyskaniem pełnoletności. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 145 ust. 2 ww. ustawy.**

Ustalono, że wychowankowie usamodzielniający się w rodzinnych formach pieczy zastępczej, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, przygotowują wraz z opiekunami indywidualne programy usamodzielnienia. Analiza dokumentacji wychowanka „p3” wykazała, że IPU został zatwierdzony 7 stycznia 2024 r., bez uprzedniego wskazania opiekuna usamodzielnienia. Wskazać należy, że wybór opiekuna nastąpił w dniu osiągnięcia przez wychowanka „p3” pełnoletności. Ponadto, czynności kontrolne wykazały, że IPU wychowanka „p2” nie zatwierdził Dyrektor Centrum tylko pracownik socjalny, co było **niezgodne z art. 145 ww. ustawy**.

Analizowane IPU nie zawierały zakresu współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, a pola na termin realizacji poszczególnych wyznaczonych działań pozostały niewypełnione. Nadto, w większości przypadków nie zawierały sposobu uzyskania kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez wychowanka zatrudnienia, co było **niezgodne z art. 145 ust. 1 ww. ustawy**.

W IPU wychowanków znajdowały się jedynie ogólne informacje nt. uzyskania pomocy finansowej na usamodzielnienia, ale żaden z analizowanych IPU nie uwzględniał wysokości i sposobu wypłaty pomocy na usamodzielnienie, co było **niezgodne z art. 149 ust. 2 ww. ustawy**.

Analiza, przedstawionego przez Dyrektora 18 czerwca 2025 r., wykazu dotyczącego udzielanej pomocy pełnoletnim wychowankom w uzyskaniu zatrudnienia, odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy prawnej wskazała że żaden z 100 pełnoletnich wychowanków nie zgłaszał potrzeby wsparcia we wskazanym zakresie. Kierownik ZRPZ oświadczyła: *„Nikt nie zgłaszał takiej potrzeby wsparcia (...). Usamodzielnianymi wychowankami zajmuje się Pani (...) rozmawia ona z usamodzielnianymi i pomaga w wypełnianiu dokumentów lub wniosków do urzędu”*. Dyrektor oświadczyła: *„Tutejsze Centrum nie posiada w swoich zasobach mieszkań chronionych, wobec tego pełnoletni wychowankowie nie mieli możliwości skorzystania z tego rodzaju wsparcia”*. Natomiast w przedłożonym podczas czynności kontrolnych „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pilskim na lata 2024-2026” jednym z zadań zawartych w pkt. 3.1 jest: *„Nadzór nad mieszkaniem chronionymi dla usamodzielniających się wychowanków lub pomoc w zdobyciu mieszkania”*, co stanowi sprzeczność z oświadczeniem Dyrektora z 17 czerwca 2025 r., dotyczącym nie posiadania przez PCPR mieszkań chronionych. Dodatkowo z programu wynika, że jednym z zadań jest *„pomoc w poszukiwaniu pracy (...)”* i *„motywowanie i wsparcie w zdobywaniu kwalifikacji zawodowych”*. Powyższe oznacza, że zadaniem PCPR w przypadku, gdy tak duża liczba osób usamodzielnianych nie składa samodzielnie wniosków o udzielenie pomocy, jest analiza przyczyn tego zjawiska i mimo wszystko motywowanie do skorzystania z pomocy i wsparcia przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Podczas czynności kontrolnych dokonano również analizy przyznawania pomocy pełnoletnim wychowankom na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie. Prawidłowość przyznawania pomocy sprawdzono analizując dokumentację wychowanków: „p6”, „p7”, „p8”, „p9” i „p10”.

Analiza dokumentacji wykazała, że wychowankom „p6” i „p7” przy otrzymywaniu pomocy na kontynuowanie nauki została przyznana pomoc na usamodzielnienie. W przypadku

„p6” powyższy przypadek był uzasadniony, natomiast u wychowanki „p7” zarówno we wniosku złożonym o przyznanie świadczenia jak i decyzji, przyznanie ww. pomocy nie zostało uzasadnione, co było **niezgodne z art. 149 ust. 3 zdanie drugie ww. ustawy**.

W przypadku „p10” pomoc wychowankowi nie przysługiwała z uwagi na krótki okres pobytu w rodzinie zastępczej, co potwierdziła poddana analizie dokumentacja. Z kolei przekazana przez Dyrektora dokumentacja wychowanków „p8” i „p9” była niekompletna. W związku z powyższym nie sposób było dokonać analizy prawidłowości przyznania pomocy i ww. wsparcia.

Wskazać należy, że przekazane podczas czynności kontrolnych przez Dyrektora dane, dotyczące pełnoletnich wychowanków, były podczas czynności kontrolnych 3 krotnie korygowane. Przekazane wykazy, oświadczenia i tabele zawierały liczne błędy i były niespójne. W wykazie z 13 maja 2025 r. Dyrektor wykazała 81 pełnoletnich wychowanków, którym udzielono wsparcia, 17 czerwca 2025 r. - 99 wychowanków, a 18 czerwca 2025 r. - 100 wychowanków. Dyrektor po wskazaniu przez inspektorów rozbieżności, została poproszona o ponowne ustosunkowanie się do przekazanych danych. Wskazać należy, że kolejne, przekazywane przez Dyrektora, po korekcie, dane, były niepełne i wykluczające się.

Oceny rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka

Zgodnie ze złożonym przez Dyrektora, na potrzeby kontroli, oświadczeniem, w okresie kontroli Organizator dokonał 40 ocen rodzin zastępczych. Prawidłowość ocen zweryfikowano analizując dokumentację rodzin zastępczych oznaczonych symbolami: „A”, „B”, „C”, „D”, „E”, „F”, „G” i „H”, „I”, „J”, „K” oraz „L”. Centrum dokonując oceny sprawdzało zakres w jakim rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie. Analiza dokumentacji wykazała, że oceny dokonywane były przy udziale: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracownika socjalnego, kierownika ZRPZ i psychologa. Pod oceną widniały podpisy ww. osób wraz z zaznaczeniem osoby sporządzającej ocenę, którą był koordynator lub pracownik socjalny, co wskazuje, że to nie Organizator dokonywał oceny. Kierownik ZRPZ oświadczyła: *„Oceny dokonuje pracownik, który współpracuje z rodziną (...) pracownik ocenę sporządza w biurze i przedstawia mi przygotowaną ocenę, ja weryfikuje i nanoszę poprawki. Poprawiona ocena idzie do podpisu Pani Dyrektor”*. Powyższe wskazuje, że to nie Organizator dokonuje oceny, co jest **niezgodne z art. 133 ww. ustawy**.

W trakcie kontroli Dyrektor przedłożyła zestawienie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, u których dokonano oceny. Z zestawienia wynikało, że w przypadku rodzin : „E”, „F”, „G”, „H”, „I”, „J” oraz „L”, pierwszych ocen rodzin Organizator dokonywał później niż przed upływem roku. Dyrektor 29 maja 2025 r. oświadczyła, że ocena rodziny zastępczej „A” nie została jeszcze sporządzona, jest w trakcie przygotowania, pomimo iż rodzina została ustanowiona 8 maja 2024 r. Powyższe było zatem **niezgodne z art. 134 ust. 1 ww. ustawy**. Niektóre kolejne i następne oceny, nie były dokonywane odpowiednio po upływie roku od pierwszej oceny lub w okresie nie dłuższym niż co trzy lata, co było **niezgodne z art. 134 ust. 2 ww. ustawy**.

Podczas czynności kontrolnych Dyrektor przedłożyła oświadczenie dotyczące upoważnienia Zastępcy Dyrektora do dokonywania w imieniu Organizatora ocen rodzin. Dyrektor oświadczyła: „*osobą upoważnioną do dokonywania ocen w imieniu Organizatora jest Zastępca Dyrektora (...)*”. Przedłożone upoważnienie zostało wydane w oparciu o podstawę prawną wynikającą z art. 182 ust. 3 ww. ustawy oraz art. 112 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283). Obie podstawy prawne upoważniają tylko i wyłącznie do wydawania w imieniu starosty decyzji administracyjnych w sprawach indywidualnych. Ocena rodzin zastępczych przez Organizatora nie należy do spraw indywidualnych, rozstrzyganych decyzją administracyjną. Zgodnie z art. 133 ww. ustawy oceny rodzin zastępczych dokonuje Organizator, którego reprezentuje Dyrektor PCPR. Zatem to Dyrektor PCPR, na podstawie art. 182 ust. 1 ww. ustawy może upoważnić swojego Zastępcę do dokonywania ocen. Wskazać należy, że również z zakresu czynności Zastępcy Dyrektora nie wynika, aby był on uprawniony do dokonywania ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Analiza ocen wykazała, że w przypadku rodzin „D”, „E” i „H” oceny dokonał Zastępca Dyrektora. Powyższe działanie Jednostki było zatem **niezgodne z art. 133 ww. ustawy**.

Dodatkowo nadmienić należy, że zgodnie z wyjaśnieniem Kierownika ZRPZ: „*oceny dokonuje pracownik, który współpracuje z rodziną (...) Poprawiona ocena idzie do podpisu Pani Dyrektor*”. Natomiast koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wyjaśnili: „*Ocenę rodziny dokonuje koordynator, przeprowadzamy rozmowę z rodziną na potrzeby oceny. Pod oceną podpisuje się Dyrektor i kierownik*”.

W przypadku rodzin zastępczych zawodowych „F”, „G”, „H” oraz „J”, w części oceny dotyczącej zakresu ukończonych szkoleń, nie wskazano aktualnych oraz wszystkich szkoleń, w których rodzina brała udział, zatem ocenie nie poddano obowiązku systematycznego podnoszenia kwalifikacji, wynikającego z art. 51 ww. ustawy, a którego realizacja bezwzględnie wpływa na jakość pracy rodziny. W przypadku oceny rodziny „H” z 26 marca 2025 r. wykazane zostały szkolenia z 2021 r. przy czym ocena była za okres od 30 października 2023 r. do 26 marca 2025 r. W pozostałych ocenach rodzin zawarte są również szkolenia sprzed kilku lat, które są powielane w poprzednich dokonywanych ocenach. Wobec powyższego, oceny rodzin zastępczych były przeprowadzane **niezgodnie z art. 132 ww. ustawy**.

Dyrektor 13 maja 2025 r. oświadczyła: „*Po sporządzeniu oceny jest ona przesyłana do rodziny zastępczej (...) do oceny rodzina zastępcza może złożyć zastrzeżenia do Starosty Piłskiego w terminie 14 dni od jej otrzymania*”. Analiza dokumentacji wykazała, że nie wszystkim rodzinom została przekazana ocena oraz rodziny „C” „F” i „K” nie zostały poinformowane w treści oceny o możliwości złożenia zastrzeżenia do starosty. Zatem działanie Jednostki było **niezgodne z art. 134 ust. 2a ww. ustawy**.

Analiza dokumentacji wykazała, że Organizator dokonując oceny rodziny „E” stwierdził: „*Pani „E” częściowo spełnia warunki formalne określone w art. 42 (...) ocena rodziny jest pozytywna*”. W tym miejscu wskazać należy, że ocenę pozytywną otrzymała rodzina, która nie spełnia warunków w stosunku do osób tworzących rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka. Powyższe jest zatem **niezgodne z art. 42 ww. ustawy**, gdyż brak spełnienia przez

rodzinę zastępczą formalnych przesłanek do pełnienia tej funkcji, jest podstawą nie tylko do oceny negatywnej, ale do rozwiązania rodziny zastępczej.

Analiza dokumentacji ocen rodzin „D”, „F”, „G”, „H”, „I”, „J”, „K” oraz „L” wykazała, że Organizator dokonał oceny rodziny bez wskazania, czy ocena jest pozytywna, czy negatywna. Wskazać należy, że przedłożone podczas kontroli dokumenty, w sposób znaczący utrudniały analizę ocen rodzin i nie zgadzały się ze stanem faktycznym. Dyrektor w oświadczeniu z 29 maja 2025 r. wskazała, że ocena rodziny „B” została sporządzona 28 września 2024 r., a nie tak jak wskazano w poprzednim wykazie, 29 maja 2024 r. Następnie 12 czerwca 2025 r. na prośbę inspektorów, w związku z przekazaniem danych wykluczających się i niepełnych, Dyrektor złożyła ponowne wyjaśnienie w powyższej sprawie i oświadczyła, że ocena została sporządzona jednak 29 maja 2024 r., a nie, tak jak wskazano w poprzednim oświadczeniu, 28 września 2024 r. Powyższe budzi wątpliwości, w zakresie wiarygodności prowadzonej dokumentacji i przekazywanych przez Dyrektora w oświadczeniach danych, dotyczących dokonywanych ocen.

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu w Księżce Kontroli pod nr 54/2025.

W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia pokontrolne.

(akta kontroli: str. 1-4750)

IV. Uwagi i wnioski.

Mając na uwadze negatywną ocenę Jednostki w zakresie realizacji zadań zgodnie z ww. ustawą wskazać należy, że na ww. ocenę składają się wykazane podczas czynności kontrolnych nieprawidłowości dotyczące formalnych obszarów funkcjonowania Jednostki, jak i te dotyczące obszarów merytorycznych zadań Organizatora oraz zadań koordynatora, które bezpośrednio wpływają na funkcjonowanie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz dzieci w nich przebywających. W konsekwencji dotychczasowe działania PCPR lub ich brak, mogą mieć negatywny wpływ na przyszłość wychowanków oraz stanowić poważne zagrożenie dla ich zdrowia i życia.

Należy wskazać również, że dobro dziecka powinno zawsze stanowić najwyższą wartość, która wymaga priorytetowego traktowania wszystkich osób zaangażowanych w jego wsparcie. Ujawnione w toku kontroli opóźnianie procesu przysposobienia dziecka przez Centrum jest działaniem godzącym w jego dobro. Zwlekanie z przekazaniem pełnej dokumentacji dziecka do Ośrodka Adopcyjnego lub nie przekazywanie jej wcale, jest działaniem na szkodę dziecka, gdyż powoduje wstrzymanie procedury przysposobienia, co jednocześnie zmniejsza jego szansę na adopcję.

Ponadto brak przeprowadzania przez Organizatora szkoleń dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka jest bezsprzecznie przyczyną braku tworzenia rodzin zastępczych w powiecie pilińskim, a w konsekwencji brakiem zapewnienia miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej oraz przekraczaniem limitów dzieci w rodzinach zastępczych i rdd. Co istotne, przyczyną braku przeprowadzania szkoleń jest w istocie kwestia formalna, jaką jest wystąpienie do właściwego ministra o zatwierdzenie programu na kolejne 5 lat.

Poważne zagrożenie niewłaściwego wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej może stanowić niewystarczająca liczba zatrudnionych koordynatorów. Wsparcie pracowników Organizatora (wykonujących zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej) jest rzadsze, co z pewnością przekłada się na jakość tego wsparcia i może mieć znaczący wpływ na to, czy rodzina objęta jest wystarczającym wsparciem i pomocą ze strony pracownika współpracującego z rodziną.

Zatrudnienie koordynatorów w poza zadaniowym czasie pracy uniemożliwia odbywanie wizyt w środowisku w takim czasie, by przeprowadzać indywidualną rozmowę z dzieckiem (obserwację). Poważne zastrzeżenia co do jakości świadczonej pracy budzi odbywanie wizyt raz na pół roku, które może prowadzić do niezapewnienia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka wystarczającego wsparcia. Dodatkowo niepokój budzi fakt, że w wielu przypadkach wizyty w środowiskach rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka były zapowiedziane w cyklicznych odstępach czasu, co uniemożliwiało rzetelne sprawowanie nadzoru nad prawidłowością wykonywania przez opiekunów zastępczych ich obowiązków, m.in. wynikających z art. 40 ww. ustawy.

Przekazywane przez Dyrektora w czasie trwania czynności kontrolnych oświadczenia i wykazy w sposób znaczący utrudniały inspektorom określenie stanu faktycznego pieczy zastępczej w powiecie pilskim z uwagi na liczne błędy, wykluczające się i niepełne dane. Po wskazaniu przez inspektorów błędów, Dyrektor przekazywał kolejne dane, które w wielu przypadkach nie odzwierciedlały stanu faktycznego pieczy zastępczej. Zdaniem zespołu inspektorów takie elementarne dane jak liczba dzieci, liczba rodzin, powinny stanowić dla Organizatora wiedzę bieżącą. Szczególnie mając na uwadze współpracę Organizatora z sądami jego obowiązkiem jest przekazywanie pełnych i rzetelnych informacji. Niedopuszczalnym jest, aby Organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie posiadał jednoznacznych danych dot. pieczy zastępczej będącej w jego kompetencjach.

Dodatkowo niepokój zespołu inspektorów budzą wypowiedzi pracowników złożone do protokołu wyjaśnień, z których wynika, że atmosfera pracy w PCPR nie sprzyja prawidłowemu wykonywaniu zadań z zakresu pieczy zastępczej.

Biorąc pod uwagę spostrzeżenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli, rekomenduję:

1. rzetelnie sporządzać i dokumentować informacje dotyczące dzieci i rodzin zastępczych oraz podejmowane działania,
2. podczas opracowywania 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej podejmować działania zmierzające do wnikliwej diagnozy sytuacji dzieci i rodzin zamieszkujących powiat pilski, odzwierciedlającej ich realne potrzeby oraz realizować zadania zgodnie z założeniami Programu,
3. umieszczać dzieci w pieczy na terenie powiatów pochodzenia, aby umożliwić dzieciom kontakty z rodzicami i innymi osobami bliskimi,
4. dostosować procedurę kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzącego rdd, do obowiązujących przepisów,

5. dostosować godziny spotkań rodzin w ramach grup wsparcia, w taki sposób, aby umożliwić również osobom pracującym uczestnictwo,
6. umożliwić zdalne uczestniczenie w ocenie sytuacji dziecka lub ocenie rodziny zastępczej osobom reprezentującym daną instytucję (online),
7. ujednolicić formę przesyłania do sądu i ośrodka adopcyjnego opinii dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
8. zwiększyć częstotliwość wizyt w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, celem rzetelnej obserwacji sytuacji dzieci przebywających w tych środowiskach, w tym wizyt niezapowiedzianych,
9. dokonać analizy przyczyn niezgłaszania przez pełnoletnich wychowanków potrzeby otrzymania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, pomocy prawnej oraz zintensyfikować działania mające na celu zmotywowanie wychowanków do skorzystania z pomocy i wsparcia koordynatorów.

V. Zalecenia pokontrolne.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości i czterech uchybień w realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, zalecam:

1. **odpowiednio przygotowywać projekt 3-letniego „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej” zawierający plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej i przekazywać go do właściwego organu Powiatu w celu jego przyjęcia, w takim czasie, aby nie było okresu, w którym Program nie obowiązuje, tj. zgodnie z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy,**
2. **dokonywać weryfikacji wszystkich pracowników, osób świadczących usługi oraz osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, przed rozpoczęciem zatrudnienia i dopuszczeniem do pracy z dziećmi, zgodnie z art. 7b oraz art. 78 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy,**
3. **każdorazowo weryfikować przed zatrudnieniem kwalifikacje koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy,**
4. **niezwłocznie przystąpić do wykonywania pracy przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy lub umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zgodnie z art. 79 ust. 2 ww. ustawy,**

5. **prawidłowo sporządzać umowę o świadczenie usług przez osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i pracach gospodarskich**, zgodnie z art. 57 ust. 1a i 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 ww. ustawy,
6. **sporządzać, na prośbę inspektora, uwierzytelnione odpisy lub wyciągi z dokumentów oraz zestawień i danych niezbędnych do kontroli, w oparciu o kompletne, aktualne i prawdziwe dane**, zgodnie z § 11 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli (...),
7. **przestrzegać limitu liczby dzieci w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka, oraz w razie konieczności przyjmować większą liczbę dzieci, za zgodą rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 53 i art. 61 ww. ustawy,
8. **przestrzegać prawa dziecka do wychowania w rodzinie**, zgodnie z art. 4 pkt 1 i 4 w zw. z art. 112⁸ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809),
9. **każdorazowo, występować do właściwego sądu, o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej**, zgodnie z art. 47 ust. 7 ww. ustawy,
10. **dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok**, zgodnie z art. 38 ust. 2 ww. ustawy,
11. **każdorazowo, w przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka informować właściwy sąd o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, załączając opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną i opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 47 ust. 6 ww. ustawy,
12. **przekazywać, odpowiednio rodzinie zastępczej diagnozę psychofizyczną dziecka oraz dokumentować ten fakt**, zgodnie z art. 38a ust. 1 pkt 7 ww. ustawy,
13. **właściwie kierować dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych**, zgodnie z § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy, **uwzględniając decyzje Wojewody Wielkopolskiego w zakresie nazwy Placówek, jak i dokumentów statutowych tych jednostek**,
14. **właściwie weryfikować i kwalifikować kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 2 w zw. z art. 42 ust. 1-7 ww. ustawy,

15. **właściwie przeprowadzać wstępną kwalifikację**, zgodnie z art. 43 ust. 1, 2, 3 i 8 ww. ustawy,
16. **właściwie wydawać zaświadczenia kwalifikacyjne**, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 2052) w zw. z art. 45 ww. ustawy,
17. **organizować szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy,
18. **zapewniać badania psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka**, zgodnie z art. art. 76 ust. 4 pkt 3a,
19. **egzekwować obowiązek przedstawiania zaświadczenia o stanie zdrowia oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej**, zgodnie art. 45a ww. ustawy,
20. **organizować dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka pomoc wolontariuszy**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 7 w zw. z art. 66 ww. ustawy,
21. **właściwie współpracować ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy,
22. **prowadzić poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej**, zgodnie z art. art. 76 ust. 4 pkt 9 ww. ustawy.
23. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka:**
 - a) **przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, bądź osobę upoważnioną**, zgodnie z art. 129 ww. ustawy,
 - b) **we wszystkich celach**, zgodnie z art. 129 ww. ustawy,
 - c) **przy udziale wszystkich osób zobowiązanych do uczestniczenia w ocenie lub dokumentować brak przyczyny udziału w ocenie**, zgodnie z art. 130 ust. 1 ww. ustawy,
 - d) **w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy**, zgodnie z art. 131 ust. 1 ww. ustawy,

- e) **uwzględniając i odnotowując zdanie dziecka**, zgodnie z art. 4a oraz art. 4 pkt 8 ww. ustawy,
 - f) **a po dokonaniu tej oceny, formułować opinię o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy i niezwłocznie przysłać do sądu oraz w przypadku dziecka z uregulowaną sytuacją prawną jednocześnie do sądu i ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego**, zgodnie z art. 131 ust. 2 ww. ustawy,
24. **przewodzić działalność diagnostyczno – konsultacyjną oraz przeprowadzać badania pedagogiczne kandydatów przez pedagoga**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 i 13 ww. ustawy,
25. **zatrudnić pedagoga w celu pełnego realizowania przez Organizatora zadań**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 i 13 ww. ustawy,
26. **przeciwdziałać zjawisku wypalenia zawodowego u rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy,
27. **przedstawiać Staroście i Radzie Powiatu coroczne sprawozdania z efektów pracy Organizatora**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy,
28. **niezwłocznie zgłaszać do ośrodków adopcyjnych informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających, przekazując pełną dokumentację**, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 16 oraz z art. 139a ww. ustawy,
29. **obejmować rodziny zastępcze opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 77 ust. 4 ww. ustawy,
30. **egzekwować od koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej:**
- a) **udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy,
 - b) **przygotowywanie zindywidualizowanych planów pomocy dziecku, uwzględniających bieżącą sytuację dziecka i jego rzeczywiste potrzeby, we współpracy z rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz podmiotem organizującym pracę z rodziną dziecka, przy czym dokumentować ten fakt podpisem tych osób na planie**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy,
 - c) **uwzględniając zdanie dziecka, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości**, zgodnie z art. 4 pkt 8 ww. ustawy,
 - d) **pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy,

- e) **zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy,**
 - f) **zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 5 ww. ustawy,**
 - g) **udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy,**
31. **zobowiązać pracowników Centrum wykonujących zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej do pełnej realizacji zadań, zgodnie z art. 77 ust. 1a ww. ustawy,**
32. **zwiększyć zatrudnienie na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w taki sposób, aby odpowiadało ono faktycznym potrzebom rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz dzieci w nich przebywających,**
33. **przestrzegać terminu wskazania opiekuna usamodzielnienia, zgodnie z art. 145 ust. 2 ww. ustawy, wskazywać zakres współdziałania z opiekunem usamodzielnienia, zgodnie z art. 145 ust. 1 ww. ustawy, z uwzględnieniem w indywidualnym programie usamodzielnienia ustaleń co do sposobu wypłaty pomocy na usamodzielnienie, zgodnie z art. 149 ust. 2 ww. ustawy,**
34. **dokonywać oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka przez Organizatora z uwzględnieniem celów oceny, zgodnie z art. 132 ww. ustawy, w konsultacji w szczególności z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka, zgodnie z art. 133 ww. ustawy, oraz terminowo dokonywać kolejnych ocen rodziny zastępczej, zgodnie z art. 134 ust. 1, 2, 2a ww. ustawy.**
35. **powierzać pełnienie funkcji rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka osobom spełniającym wymagania, zgodnie z art. 42 ww. ustawy.**

VI. Pozostałe informacje.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 zł do 15.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 45 stron.

Jarosław Szymański
Inspektor wojewódzki

Ewa Giszczyńska
Starszy specjalista

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej
Wielkopolskiego Urzędu
Wojewódzkiego

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego klasyfikowanego certyfikatu/

Dokument sporządził:
Jarosław Szymański
Inspektor wojewódzki
2 grudnia 2025 r.